

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Apologia|| Pro Reverendis. Et Illvstris.|| Principibus
Catholicis, ac alijs ordinibus Impe-||rij aduersus mucores
& calumnias Buce-||ri, super actis Comiciorum||
Ratisponæ.||**

Eck, Johannes

Coloniae, 1542

VD16 E 262

Examen articulorum protestantium contra praefatum librum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33616

111.

IN LIBRVM OBLATVM.

Author. Postremo de ieiunijs, ferijs, & delectu ciborum. A. 6.

Quantum veneni in hac breui periodo lateat, non me latet: sed prodeat qui velit, inueniet Eckium, modo vixerit, Ecclesiæ catholice assertorem: Nam quod viri pij ac docti (hominum eligentium sententia) in consulta se. Apo. cui supremus honor & iudicium debetur, in hac viatrice ecclesia, deberent decernere de ieiunijs, ferijs, delectu ciborum, & alijs ecclesiæ constitutionibus, non video quomodo fieri possit: Et maxime suspectus est author, quod ait, Quo nulli laqueum iniiciant, hæc vox luporum est, non ouium: nam & Lutherani contra ecclesiam, hunc inanem & falsum cauillum prætexunt: At dum respondebimus scriptis protestantium, huiusmodi dolos explicabimus. Hæc autem de libro dixisse, quām breuissime fieri potuit, sufficiat.

SOLI DEO GLORIA.

SCRIPTA LV.

THERANORVM ADVERSUS LIBRVM
à Cæs. Maiestate oblatum: quæ & titulis & literis
Alphabeticis inscriperunt.

ARTICVLVS I. DE AVTHORITATE conciliorum, datus ad art. IX.

 I est articulus nonus in libro nobis collocutoribus proposito: in quo profecto author vere & egregie ostendit schismaticis, & quām necesse sit authoritatem ecclesiæ sequi & conciliorum, ad veram fidem & beatitudinem consequendam: At hi qui ecclesiam Dei reliquerunt, qui ex nobis exierunt, qui sibi fidem constituunt secundum Phantasmata mentis suæ, nō possunt illa audire

P de

CONFUTATIO ECKII

de authoritate ecclesiæ, sed clamant durus est hic sermo & Luciferana superbia scripta Canonica acceptat pro libito, & pro licentia & libidine reiiciunt, interpretantur, aduersus ecclesiam, aduersus Concilia, & sanctos patres, hinc illæ lachrymæ. Sed dolos, errores, & fagos eorum, fidelibus Catholicis palam faciamus. Et quia nauseam pareret, si singula verba essent renarranda, per puncta placet prosequi errata non spero, quod incusaturi fint me indiligentiae, utrumque ex Bucero intelligam illos mihi minus fauentes.

Punctum 1. Bucer. Præcipua reverentia post Deum & verbum, debetur ecclesiæ.

Cofutatio. Quia hic pendet fundamentum omnium haeresum, quod contemptu ecclesiæ iudicio, scripturam præferunt: quæ pro libidine sua vertunt, inuertunt, imo etiam pervertunt, ut circa articulum illum nonum pauca attulimus ad hanciam modo alia, semper tamen pro firme habentes, quod non loquimur de verbo scripto per spiritum sanctum in cordibus fidelium, sicut Paulus ad Colos, scribit.

^{1. Cor. 5.} Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus & infra. Epistola estis Christi, ministrata à nobis & scripta, non atramento, sed spiritu Dei viui, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.

Recensebo tamen per ordinem, quæ Catholici sentunt in hac materia.

Verbum Dei scriptum, de quo loquuntur aduersarij, non est p̄ferendum ecclesiæ: quia finis est melior medio ad finem, propter unumquodque tale, &c. Verbum autem scriptum, est datum propter ædificationem ecclesiæ, quare necesse est ecclesiam esse digniorem quam verbum scriptum atramento.

Christus plantauit ecclesiam, & tamē nihil scripsit, neque iussit Apostolos scribere, sed docere omnes gentes, ut verbū illud quod mentibus fidelium imprimeret, esset verbū spiritus, excellentius quam nigra littera scripta occidens.

Sic

SCRIPTORVM PROTESTAN.

Sic promisit Deus per Hiere. Dabo legem meam in vilce ^{3.}
ribus eorum, & in corde eorum scribam eam, & ero eis in de
um, & ipsi erunt mihi in populum. Lex ergo Euangelica
principalis est illa, quæ est scripta in corde ecclesiæ, & lex
scripta est solum signum illius legis mentalis, iuxta illud
Aristot. sunt autem ea quæ sunt in voce, notæ earum passi
onum, quæ sunt in anima. 1. Perihermen.

Hier. 31.

Aristot. 1.

Periher.

Hinc sequitur quomodo scriptum Euangelij ^{4.} habet su
am literam occidentem: Nullus enim vñq fuit hereticus, q
non scripturis niteretur male intellectis: sed iudicium tūc
est apud Euangelium mentale, in corde ecclesiæ.

Quis enim nescit maiorem esse iudicem iudicato: quis ^{5.}
nescit totū esse maius sua parte? sed scriptores Canonici,
Matthæus, Petrus, Paulus, & ceteri, fuerunt solum pars ec
clesiæ, & de varijs scriptis Euangeliorum titulo, ecclesia iu
dicauit per Euangelium mentale, respuendo Euangelia
Thomæ, Bartholomæo, Andreæ, Barnabæ, & alijs inscri
pta, & approbavit Euangelium Marci, de quo non cōstat,
an viderit Christum.

Et scriptores Canonici semper prius habuerunt Euangeli
um mētale, quām ederent illud nigrum in literis. Hinc
est, quod ecclesia aliqua mutauit de scriptura, vt sabbatū,
esum suffocati. Baptisma in nomine Iesu, Christus cœnatis
dedit Eucharistiam, Ecclesia ieunis, Christus sub ambas
bus speciebus, ecclesia laicis sub vnat Paulus permisit dispa
res in fide coniuges, ecclesia improbavit.

Cum ergo credimus ecclesiæ dicenti, Iohannes scripsit ^{7.}
Euāgelium, quod alias nesciremus: ita & alias ecclesiæ cre
dere debemus dicēti. Christum illa & illa instituisse sacra
menta, tradidisse Apostolis obseruantiam quadragesimæ,
confitendi rationem, vñctionem infirmorę, & huiusmodi.

Quibus etiam periculæ Luder victus, tribuit ecclesiæ ^{8.}
hāc potestatem, vt possit discernere verba Dei à verbis hoc

P ij minum:

CONFUTATIO ECKII

minum: sic eadem ratione potest discernere Sacra menta fidei ab alijs signis: quia non minus necessaria est ecclesiæ, cognitio Sacramentorum, quam scripturarum.

- August.** 9. Ex quo infertur adhuc unum notabile, & quod fragit certitudinem aduersariorum. Si ecclesia potest cognoscere de scripturis: multo magis potest cognoscere suberto dubio, quod sit verus sensus scripturarum: quia eodem spiritu scripturarum interpretantur, quo conduntur. Sic recte intelligendus est Augustinus contra epistolam fundamenti Euangeliū nō credere, nisi authoritas ecclesiæ me commoueret.

Hanc potestatē ecclesiæ fatentur hic protestantes, quia ecclesia habeat Euangeliū, sive sanctum gubernatorem, habet ius vocandi ministros, habet intellectum & interpretationem doctrinæ diuinitus traditæ, habet administratiōem Sacramentorum & suam iurisdictiōem & iudicia. Et infra. In ecclesia est triplex authoritas sive testificandi de scripturis, vere interpretandi scripturas, constitueri iudicia de doctrina.

11. Iam quilibet uter ratione, apertissime videt, quomodo sibi contradicunt, & non puduerit eos Cæsareq; Maiestati, ac ordinibus imperij pugnantia scripta offerre: dicunt enim ecclesia potest testificari quae sit vera scriptura, quis sit verus intellectus, potest iudicia constituere de doctrina scripturarum: Et cum hoc tamen vociferatur. Maiorem esse authoritatem scripturarum, quam totius ecclesiæ.

ALIA ERRATA IN HOC

articulo.

12. **D**onum interpretationis est penes veram ecclesiam, sed non est certis personis aut locis alligatum, & alias est in pluribus, alias in paucioribus.

Hoc donum interpretationis non est apud impiam multitudinem, neque apud hos, quod oportuit propter nota crimina excommunicatos: sed hoc donum ad pios pertinet.

13. Cum ecclesia pronunciat iuxta verbum Dei recte intellexit,

115

SCRIPTORVM PROTESTAN.

Etum, necesse est omnes parere, ponunt exemplum. Sic nostræ ecclesiæ nobis assentiunt cōtra Anabaptistas & alios.

Cum aut̄ possit accidere, vt plurimæ personæ in synodo ^{4.} sint impiæ, fatendum est synodos generales & pruinciales errasse, vt Smyrnæ: præterea etiam pñ habent suos lapsus.

CONFUTATIO ERRORVM

illorum,

Faciunt hic ecclesiam mathematicam & fictitiam: quia ^{1.} cum non sit alligata personis & locis, vbi ergo est? Procede Buzere & mōstra ecclesiā: qd si cœtum ostenderis ex votifragis monachis & monialibus & sacerdotibus: omnes boni dicent hanc esse impiam multitudinem, periuram, ac omnibus honoribus destitutam: Non dubium congregatiōnem Cardinalium, Episcoporū, Monachorum & Theologorum, pro solita vestra modestia, & reuerentia erga præpositos ecclesiæ (quibus sanctus Paulus obediēre iubet) denotastis in impia multitudine.

Ad Heb. 13.

Vestra autem & Pickardorum ac Anabaptistarum mathematicam Ecclesiam (eodem enim hic laboratis morbo) s̄æpe improbaui: quia Paulus & Barnabas, & quidem alij inuenerunt ecclesiam in Concilio Hierosolymitanus: Et Christus iussit fratre peccante, & non audiente correptorestis debeat dicere ecclesiæ, non vtiq; Mathematicæ, ^{Actu. 15.} Matt. 18. frater Pauli per omnes ecclesias, sed nō Mathematicas laudem habuit. Dauid inquit, apud te laus mea in ecclesia magna: protestantes eam contrahunt nescio in quas angustias Germaniæ: Quod si vrgentur, vbi fuerit ecclesia ante 25. annos, ad paucissimos ignotos homunciones redigunt ecclesiam. Rectius Augustinus probat latitudinem ecclesiæ ^{August.} contra Donatistas. Non est ecclesia Lutherana posita à Christo super candelabrum, vt ingredientes videant. Non est ecclesia, ciuitas illa in monte posita, quæ procul videatur: In synagoga erat prouisum, quo erat eundum in ambi-

P ij guo,

CONFUTATIO ECKII

guo, ad summum, s. sacerdotem: & in ecclesia omnia erunt tam recondita & occulta, vt nemo sciat, quo eundum sit ad Mathematicam fictitiam ecclesiam?

Ephe. 4.
Deut. 17.

Cum Paulus ait. Ipse dedit quosdam Apostolos, alios Evangelistas, alios pastores, &c. ad ædificationem corporis Christi: nonne illi fuerunt visibiles? Qui si conuenirent in concilio legitime congregato, quomodo non representaret ecclesiam? Quis enim evidenter potest conuinciri non audisse ecclesiam, quam qui non audit generale concilium?

Rom. Ec-
clesia. Lib.
3. cap. 3. &
lib. 4. cap.
6. epi. 65.

Ecclesia Romana manuit semper firma secundum successionem Episcoporum usque in hunc diem: Ex hac successione argumentatus est Ireneus ante M. CCC. annos: Ex eadem successione Apo. se. argumentatur Augustinus: aliæ autem ecclesiæ Apostolicæ cessarunt, vt Hierosolymitana, Alexandrina, Ephesina, Corinthia, & cæteræ, Roma na mater ecclesiarum conseruatur à Deo usque ad tempus Apoca. 12. Antichristi, ubi fugiet in solitudinem per tempus & tempora & dimidium temporis. Valeant ergo somniatores cum imaginaria & ficta eorum Ecclesia, solum ut decipient & circumueniant simplices.

Si donum hoc non est apud impiam multitudinem, hoc est, concilium, Episcopos, Monachos, sed apud pios: quid si tota ecclesia illos quos vocas impios agnoscit pro pijs, & à Deo ordinatis? Dicis illud donum esse apud pios: & cum simus incerti, qui sint pijs vel peccatores: Deus enim est scrutator cordium: sic sequeretur omnia esse incerta & dubia in fide nostra, quod est blasphemum. Certum est & negare non potestis, Pickardos & Parabaptistas externa conuersatione maiorem præ se ferre honestatem, quam Lutherum clerum, qui in otio, crapula, & luxu continuo vivitis, neglectis horis Canonicas, diuinis officijs, ieiunijs & similibus operibus Deo placentibus.

3. Tum demum noster Bucer vult credere ecclesiæ, quando

112

SCRIPTORVM PROTESTAN.

do pronunciat secundum scripturas recte intellectas: Iam iterum facit omnia dubia & incerta: cum oporteat primū reddere nos certos, quod Ecclesia pronunciat, secundum verum intellectum. Hui pulchrum est exemplum de Parabaptistis: vbi Zwinglius vicit Baldafarem & vbi Oecos Lampadius Denckium & Bernæ & Argentinæ disputastis cōtra eos, quid obtinuitis: nihil: Verum intellectum quæ siuistis in carceribus, in tortura, in exilio, apud lictores in igne, aqua, furca, gladio. Inquis. Contra Anabaptistas & alios. Qui sunt hi alijs: Zwingiani, Capharnaitæ, Suermesri: Vbi autem habetis ecclesiæ vobis consentientes: Argentinæ, Constantiæ, & Basileæ, & alijs vrbibus superius nominatæ in quibus non solum Missam Catholicorum, sed etiam Lutheranorum relegarunt: Vbi Carlstadius Luthero consensit: Tum primo, quando nullibi audebat securus cōsistere præ timore Suevici foederis: posteaquam gladium lictoris Rotenburgi euaserat, fortis ille, sed obliuiosus disputerat pro Luthero Lipsiæ contra Eckium.

Si ecclesia errat in Concilio generali: vbi ergo dabis ecclesiæ illam tuam, quæ triplici illa fungatur autoritatē? Semper contra quem pronunciatur, excipiet: quia iudices non sint pīj, non iudicent secundum verum sensum scripturæ, & similia cauillabitur, sicut vos iam cum iniuria sanctissimis facitis concilijs.

De synodo Smyrnæ conciliabulum fuit iussu Cōstantij hæretici congregatū ex Episcopis Arrianis, pulsis Catholicois Episcopis, & aduersus sacratissimum Cōcilium Nicæum: Ideo non mirū, q̄ non obtinuit. Sicut nec Ariminianā nec assensu Rom. Pont. fuit collectum: & hæretici omnia violenter agebant, vt etiam Osium in exilium actum pro fide reuocatum, quia eis consentire respuit, plagis & tormentis affligerent. Sed quid hæreticorum conciliabulum, pīus dicare poterit concilijs legitime congregatis?

ART.

P₄

CONFVATI O ECKII
ARTICVLVS II. PROTESTAN-
tium de Eucharistia & est materia art.
XIII. in libro.

1. Errata in fide in hoc scripto.

Corpus & sanguis cum pane & vino exhibentur su-
mentibus.

Non fit transubstantiatio panis: sequimur multorū pa-
trum firma & perspicua testimonia, citant Ireneum.

CONFVATI O.

1. Icet hic recte diffiniant veritatem corporis Christi cōtra veteres & nouos Capharnaitas, q̄uis forte p̄sentes nō oēs in hoc scripto cōsenserunt, sicut q̄ mordicus adhuc Zuinglij sententiam sequuntur: tñ qđ Berengarij hæresim adhuc in parte amplectuntur, non sunt tolerabiles. Rectius multo habuit confessio Saxonica Augustæ oblata Cæsareæ Maiestati. Docetur, verum corpus & sanguinē Christi veraciter sub speciebus panis & vini in cena esse p̄sen-
tia: Non dixerunt, cum pane & vino: Et nec in latino pos-
suerunt: sed postquā Schmalckhaldij in vnum corpus Lu-
therani & Zuinglianij redacti sunt, vt complacerent Zuin-
gianis, addiderunt illam particulam. Cum pane & vino
exhibentur: licet contra Lutherum, qui reiecta præpositio-
ne Cum, concedit panem esse corpus Christi.

2. Quod ergo negant transubstantiationem panis & vini
cum Berengario, Vuickef & alijs hæreticis pessime faciūt,
contra determinationem vniuersalis Cōciliij Lateranij, sub
Inno. III. q̄ nullum fuit generalius à Christo passo: fuerunt
enim in eo tres Patriarchæ, Romanus, Constantinopolis-
tanus, & Antiochenus: intersuerūt mille & quadringenti
Episcopi, tam orientalis, quām occidentalis ecclesiæ.

Et panem & vinum transubstantiari sancti patres ap-
tissime testantur: & ordo literæ Euangelicæ liquido pro-
bat: Nam Christus accepit panem: & dixit, hoc est, corpus
meum,

Lateran-
conciilij.

119

SCRIPTORVM PROTESTANT.

meū, ecce panē, subinde, ecce corpus, q̄ nō est factum sine mutatiōe, vt acute textū ponderat Alphonsus Zamoreñ. ^{Alphon.}

Porro hic sunt falsarij, adijcientes de suo, cum pane est corpus Christi, quod neq; Matthæus, Marcus, Lucas aut Paulus posuerūticum corā rudi plebe semper iactitēt scripturas, & nihil sit docendū in ecclesia Dei, q̄ nō habeat in scripturis, cur ergo regulā eoz in p̄senti loco nō obseruāt?

Patres sancti oēs fatentur transubstātiationem, etiam ante conciliū Lateraneñ. Vt Ambrosius li. de mysterijs & Sacramentis, qui appellat mutationem & conuerzionem, Chrysoftomus immutationem, August. similiter, Grego. Nyssenus conuerzionem Grego. magnus versionē, Theo- phylactus conuerzionem, & transformationem, & transmutationem, Damascenus transmutationem, & conuersionem, Cyrilus quoq; conuerzionē appellat, hos sanctos patres partim in Homilijs de Sacramento Eucharistiae induco, partim in Enchiridio titulo. 36.

Sequitur quām vana fit Buceri iactantia, sequimur testis monia patrum firma, prodeat & nominet patres: nos contra expressimus patres, qui perspicue testantur conuersionem, transmutationem panis, ipse nec vnum potis est nos minare, neq; vlla scriptura, quam iactat, asserit substātiā vel natutam panis manere. Cur ergo Gigas mouet bellum ecclesiæ, Lateraneñ, concilio, patribus allegatis, sine autoritate, sine ratione, nullius sc̄ti patris fulcitus testimonio.

Ireneum mutile allegant, vt incauto imponant lectori, Ireneus li. & videatur eoz fauere sententiæ, cum tamen catholicus 4. cap. 12 ipse, omnino eis refragetur: ita em̄ ait. Christus eum qui ex creatura panis est, accepit & gratias egit, dices, hoc est corpus meum: & calicem similiter, qui est ex ea creatura, quæ est secundū nos, suum sanguinē confessus est, & noui testamento nouam docuit oblationem, quam ecclesia ab apostolo accipiēs, in vniuerso mundo offert Deo, citat pro sacrificio

CONFUTATIO ECKII

ficio Malachiā 1.ca. cōfirmat hoc denuo Ireneus de obla-
 tione in sequenti cap. 33. Repetit subinde de sacrificio, cap.
 Ireneus de oblatione 34. Et de Eucharistia inquit. Quomodo aut̄ eis (Hereticis)
 C. 33. q. 34 constabit, eum panem, in quo gratiae actae sunt, corpus esse
 dominii sui, & calicem sanguinis eius, si non ipsum fabrica-
 toris mundi filium dicunt, & infra. Quemadmodum qui
 est à terra panis, percipiens vocationem Dei, iam nō cōmu-
 nis panis est, sed Eucharistia, ex duabus rebus constans,
 terrena & cœlesti. Hic sanctus pater aperte testatur, panem
 terrenum post vocationem, hoc est, consecrationem, non
 esse cōmunem panem, sed Eucharistiam, quod autem ait,
 Eucharistiam duabus rebus constare, ad species panis & vi-
 ni pertinet, & ad corpus & sanguinem Christi.

Idem li. 5. ca. 1. Aduersus hæreses inquit. Quando ergo
 & mixtus calix, & fractus panis percipit verbum Dei (i.e.
 consecratur) fit Eucharistia corporis & sanguinis Christi,
 ex quibus augetur & conficitur nostræ carnis substantia,
 Expende, panis & calix fit Eucharistia sanguinis & corpo-
 ris: si fit corpus, ipse panis non manet.

Postremo, quod Paulus Eucharistiam appellat panem,
 in disputatione Badeñi, diximus contra Oecolampodium,
 & in Homilijs, & in Enchiridio, ac in Apologia pro rege
 Anglia, quod ob hoc non oporteat dicere substantiam pa-
 nis manere. 1. Sed quia fuit panis ante conuersionem. 2.
 Propter species panis. 3. Quia Christus est panis viuus,
 4. Et corpus Christi dicitur panis. Hier. xi.

DE CONFESSIONE SCRIPTVM
protestantium pertinet ad art. 15. C.

ERRATA.

P^Lacet, quod retinere volunt ministerium absolutionis
 priuatæ, quia sit vox Euangeliæ, applicas remissionem
 peccatorum: sed demiror, cur Luther, Bucer, Hosander & sis-
 miles arietes à tot annis nunq^us sunt confessi: nō usi euāges-
 lica

SCRIPTORVM PROTESTANT.

Illa voce: Oblitus est Bucius, qd olim scripsit priuatā absolutionē nihil efficere, et Luderanos i probauit sup Matthēo c.3. Et qd irrident catholicos de applicatione meriti Ch̄ri, Missæ &c. cū iam eā q̄q; fateantur: Sed ab ecclesia recedūt.

Enumeratio delictorum nec mandata est iure diuino, 1.
nec necessaria: quia fine ea peccata remittuntur contritis,
& fide se sustentantibus: Citant Prosperum.

Necessitas imponi nō potest, occulta recitandi, & vbiq; 2.
seducunt suos, quia confessio non sit necessaria.

EXAMEN ILLIVS SCRIPTI.

Hærefis est Iacobitarum, Vualdenium, Vukleff, Píkar-
dorum, confessionem non esse necessariam: Ideo sacrosan-
cta Synodus Constantieñ. sessione octava inter articulos
Vukleff damnauit etiam istum de confessione. Vnde li.2. de
pœnitentia probauit confessionem esse iuris diuini & Euan-
gelici, quæ à temporibus apostolorum fuit vsq; ad nos in
ecclesia Dei. Porro magna impietas est dicere enumeratio-
nem peccatorum non esse necessariam, vt miseri homines
sic maneant captivi in vinculis diaboli: quia futuræ est sic,
vt oēs maiora criminis, & de quibus plus erubescunt, reti-
cebunt, & leuiscula solū dicēt: super quo ludet diabolus:
quia eneruabitur vigor & vis confessionis: Quomodo aut
sacerdos absoluet eū à maioribus criminibus, quæ nescit?
Sententia non debet proferri, nisi cum cognitione causæ:
Qua item clave vtetur sacerdos, cum nescit an sit dignum
vt soluatur vel retineatur. Imo nunq; vtetur clave retentio-
nis, quia nullus confitebitur retinenda, si cautus fuerit.

Et quid est quod adeo cōmendant absolutionem tam
vtilem, salutarem, & sanctuosa: dum vbi maxime opus
est non impendunt: & à veritate coacti fatentur enumera-
tionem delictorum vtilem, excitantem ad pœnitentiam, et
quod conspectui nostro subiçiat turpitudinem peccato-
rum, & magis nos admoneat de ira Dei,

Q. ii In

CONFUTATIO ECKII

In confessione Saxonica Augustæ oblata. Plurimi faciunt absolutionem, quia sit vox Dei & mandatum Dei, & quantam consolationem afferat cōscientijs, sed huius consolationis nolunt eorū prædicatores esse participes. In easdem confessione assignant causam cur non omnia peccata sint enumeranda. At postea per responsa catholicorū edociti friuolam esse hanc rationem, eam modo non adducūt, quia oīa sunt enumeranda, quæ non subterfugunt cognitionem nostram, licet omnia p̄ctā scire non possimus.

De pœnitentia lib.

Omnia aut̄ peccata enumeranda pr̄ter prædictas rationes, p̄baui alibi authoritate Tertulliani, Cypriani, Hylarij, Augustini, Ambrosij, Gregorij, Hieronymi, & aliorū ad quæ nullus Lutheranus mihi in hunc diem respondit.

Prosper ad uerfatur Lutheranis.

Ad Prosperum, quem non vidi: nisi de gratia & libero arbitrio: sed quantum ipsi afferunt. Prosper testatur se loquere de peccatis, quæ humanam noticiam latent, de illis sufficit illud Psalmi. Ab occultis meis mūda me domine. Sed hic afferunt ensem Aiacis, quia Prosper affirmat, temporalibus pœnis æterna mutari supplicia, qđ aduersarij negant. Prosper hic affirms, satisfactiones. Quod ipsi iudices fiant & velutis uæ iniquitatis uultores, in se voluntariam pœnā exerceant, & lachrymis ex vera cordis cōtritione fluentibus, restinguunt æterni ignis incendia. Ludderani contra, solā fidem dicunt sufficere, & per eam satisfieri. Velle tamē Prosperum in fonte videre, quia non esset nouum Mucero illi, corrupte & false allegare authores.

Origenes.

2. Occulta peccata etiam confitenda ratio dictat, quia egēt clauē soluente. Vnum Origenem adducam. Etenim omnigenere pronūcianda sunt, & in publicū proferenda cuncta quæ egerimus: si quid in occulto gerimus, si quid in sermone solo, vel etiā intra secreta cogitationum cōmisimus &c. Magnus astus diaboli, quia eorū prædicatores querunt placere populo, & cōsuunt puluillos sub cubitis peccatorū,

vt

123

SCRIPTORVM PROTESTANT.

vt ait Ezechiel, Et quia impudens esset mendacium negare confessionem, contra Euangelium (licet ab initio reperiuntur qui eam totam reijscerent.) Ideo ut conciliarent fibi plebem, commenti sunt, ut indulgerent eis, confiterentur ea duntaxat quæ vellent. At pergamus ad alia.

DE SATISFACTIONE PRO
testates eodem articulo. D.

ERRATA.

Satisfactiones canonice quondam institutæ sunt ab episcopis exempli causa, aut propter disciplinam.

Paulatim creuerunt hæ pœnæ accedente errore, quod mererentur remissionem peccatorum.

Necessæ est extare in ecclesia doctrinam de gratuita remissione peccatorum, non per opera.

Opera instituta sine mandato dei, nō sunt cultus dei. Frustra me colunt mandatis hominum, huiusmodi est satisfactio.

Deus etiam electos punit, non ergo satisfactio ad peccatores pertinet. Et multa delicta conuersorum puniuntur peculiaribus pœnis.

Vtilius esset populo inculcari doctrinā de ira Dei, erroris ecclesiæ &c. quā proponere spectacula satisfactionū, quæ obscurant doctrinam de gratia & veris cultibus.

Per bona opera mitigantur calamitates communes ecclesiæ, & per pœnitentiam.

Famosos peccatores castigari ab ecclesia Episcopi permettunt exempli vel disciplinæ causa, ut anabaptistas & homicidas: Id tamen non fiat secundum veteres ritus pœnitentiæ, quorum aliqui sunt pleni periculi ut de adultero.

Magistratus docendi sunt, ut manifesta delicta puniantur: quod plus prodebet, quam canonice satisfactiones. Nec sine periculo miscentur ministerium Euangeliæ, & officia politicae potestatis.

EXAMEN ILLIVS SCRIPTI.

Q. iij CA:

CONFUTATIO ECKII

1. **C**anones pœnitentiales in publicis criminibus & sibi
Cant. s. & lenni pœnitentia visitatos in exemplum, vt alij caue-
n. rent ab huiusmodi peccatis non negamus: at usus præcis-
Concilio Carth. s. c. pius canonum fuit: vt sacerdos nosset imponere emendā-
11. confitenti, vt in Concilio sacratissimo Nicæno sanctū est:
Constituti sunt ergo canones pœnitentiales, non mō in ex-
emplum, sed etiā in satisfactionem, & principalius quidē:
hoc passim est videre in concilijs, tamen bonam horę pars
tem collegit Gratianus de pœnitentia. **Quia** & Isidorus, &
Theodorus, & Bonifacius Germanis scripserunt canones
pœnitentiales, qui tamen semper fuerunt mitiores: cum
decrecente charitate, populus minus & minus ferret au-
steritatem pœnitentiae: vt iam Lutherani eam totaliter su-
stulerint in eorum ecclesijs nec mirum, quia & alia extin-
xerunt sacramenta, cum eorum antesignanus Luther alie-
quando ponat solum tria Sacramēta, aliquando solū duo.
Porro canones pœnitentiarios fuisse ante Concilium
Nicænum contra Lutherum patet ex canonibus Gregorij
Neocæsarieh. Episcopi auditoris Origenis & Petri Alexā-
drini Martyris.
2. In iuriā facit patribus & falsum assumit: Non enim cres-
uerunt sed decreuerūt satisfactiones, & austeras canonū:
Seipso autem non intelligunt: nam cum canones pœnitentia-
rii disponant de satisfactione, & ita de remissione pœnitentie
illi recurrent ad remissionem peccatorum, quod sit per sa-
cerdotis absolutionem & Sacramentum pœnitentiae.
3. **Q**uis negat remissionem peccatorum ex gratia & gra-
tuitam, eat ad Pelagianos: non enim erit filius ecclesie ca-
tholicæ, at quod Deus per gratiā condonans & remittens
peccata, nō exigat opera, vt homines faciant dignos fru-
ctus pœnitentiae, sacrae scripturæ, & sp̄li sc̄tō est contrariū.
4. **H**uic posset opponi. Virginitas nō est mandata à Deo
s. Cor., & tamen consecrata deo, placet deo, & est cultus gratissi-

ml. 4

125

SCRIPTORVM PROTESTANT.

mus Christo castitatis amatori. 1. Cor. 7. & Isa. 56. Simili^z Matt. 19
ter paupertas Euāgelica, & deo seruire in illa. Vade & ven
de omnia quæ habes. Similiter falsum est, quod satisfactio
nō habeat mandatum Deit:nam satisfactio consistit præci
pue in illis tribus, scilicet oratione, iejunio & eleemosynat
alia enim opera satisfactoria reducuntur ad illarū vt docent
Theologi dist. 15. quarti & Gracianus de pœni. dis. 6. ¶ 1.
Vnde Bucer repugnat spiritui sancto, orare pro remissio
peccatorum non sit satisfacere Bernæ,

Fatemur catholici Deū punire vel permittere vt puniā s. *Bonv. Aug. dicitur
finitim. certos puni.*
tur sancti & electi, vt vult Gregor, vel ob peccata eorū vt
Dauid, vel ad probandam eorum patientiā, vt Iob & Tos
biā, vel ad custodiā gratiæ, vt stimulus carnis Pauli, q̄ cre
puit oculus Brigittæ, vel ad augmentum meriti, vt Abel. S.
Lauren, vel alijs in exemplū. At sophisma est cū inferunt, *Sophisma ut. 8. cōmētū etō
ergo satisfactiōes pœnitētiariæ sunt frustra: Cū Paulus dicit
ut vix se vide
cat: Si nosipsoſ iudicaremus, nō vtiq; iudicaremur à dño. 1. Cor. 11. regno. ratiō. ratiō.*

Sic quod Deus aliquando punit peccatum, quis hoc ne
gat? Vidimus in Adam peccatore, & nos hodie sentimus.
Non est intentio sacerdotis, vt per satisfactionem inunctā
velit impedire flagella dei: sed est bona spes, nobis emen
datis cessare flagella Dei: Si pœnitentiam egerit gens à ma
lo suo: agam & ego pœnitentiam super malo, quod cogi
taui vt facerē. Sicut de Niniuitis scriptura testatur, de A:
chab humiliato & alijs.

Vel stultus est Bucer vel insigniter malus, cum docere 6.
vult Catholicos doctrinā de ira Deit: nisi em̄ timerent Dei
um, quē satisfaciendo placare humiliter proponunt, nō se
cōmitterent arbitrio sacerdotis in satisfactiōe. Eat potius
& domi prēdicet suis temerarijs, & præsumptuofis, qui ni
hil curant iram Deit: quia Bucero & Luthero doctori
bus remissa culpa, nō oportet satisfacere pro pœna: sed cul
pa & pœna simul remittuntur: Culpa autem eis sola fide in
*Error, cul
pam & pœ
nā simul
remitte
Chri*

¶ 4

CONFUTATIO ECKII

126
 Christū remittitur. Quō ergo homines isti timebūt iram
 Dei, cū Lutherus ipse cōqueratur hoies fieri præsumptuo
 sos ex huiusmodi doctrinis & carnaliter securos, vt latius
 explicabimus respondendo ad Gropperi supplicationem.

Satisfac-
 & tiones nō
 spectacu-
 la.

Lucce;

ECKIUS.

Opera bo-
 na placat
 iram dei.

ECKIUS.

Quā vere dixit Hiero. Hæretici irrident simplicitatē ec-
 clesiæ: sicut hic friuole Mucor satisfactiones ecclesiasticas
 appellat theatrali modo spectacula: sed vade retro Satha-
 na, quia non sapis ea, quæ Dei sunt, sed quæ hominūt Sans-
 età ecclesia veneratur huiusmodi religiosa spectacula in Io-
 hanne Baptista: qui varia satisfactionis genera ad se venie-
 tibus pposuit: & facta obseruauit ecclesia à Christo pas-
 so. Et tamen nihil volunt recipere, nisi in scripturis expre-
 sum. Vbi tamen scriptura negat pœnitentibus imponen-
 das satisfactiones? Nam quod argutantur ex quibusdā los-
 cis, per capillos huc tractis, & corrupte interpretatis, me-
 ra sunt sophismata & præstigia, quia non solum praxis &
 consuetudo ecclesiæ est pro nobis, sed & scriptura tota ve-
 teris & noui testamenti, vt luculenter lib. 3. de pœnitentia
 deduco, & minime obscurant doctrinam de gratia, sed au-
 gent cultum Deit: cum desides, pigri & acediosi Luthera-
 ni, nec tantillum impendant cultui diuinorū Cauent ne me-
 dia nocte surgant & confiteantur domino, quod tot ca-
 tholici vtriusq; sexus in ecclesia catholica faciunt.

7. Si per bona opera piorum & pœnitentiam mitigantur
 communes calamitates Christianitatist: cur Neochristiani
 omittunt letanias, publicas supplications, processiones
 cum vexillis crucis, missas cōtra Turcas, pro fructibus ter-
 ræ, pro serenitate aeris, contra pestem: omittunt etiam pu-
 blica illa ieiunia & dies rogationum &c. At succurrit mes-
 moriæ, quod hoc habent in mandatis à magistro sectæ Lu-
 theri, quia non debemus inuocare Deum vel sanctos pro
 bonis temporalibus. Sed ego euidenter probavi contrarie-
 um in Homilijs de S. Sebastiano: Non ergo obstāte, quod
 per

127

SCRIPTORVM PROTESTANT.

per opera piorum mitigantur communes calamitates: tam
men stat firma & incōcussa sententia veritatis, vt qlibet pri-
uatus impleat satisfactionem sibi peculiariter iniunctam.

Quod iactitatē de pœnitentia Anabaptistar̄, hoc faciūt
ex inuidia: quia in plerisq; articulis, Baldasaro scribēte, Pa-
rabaptistē sunt meliores Luderanis: De homicidis, plus fa-
ciunt ex hypocrisi, cum animicidis nullam iniungant sa-
tisfactionē. De adultero cui canones imponant in satisfa-
ctionē, vt per longū tempus interdicatur ei consuetudo
vxoris, si vix proferunt, tunc intelligendi essent canones,
vt interdicere marito, ne peteret debitū, sed reddere non
prohibere: alioquin illa esset pœna probæ mulieris, nō in-
fidelis mariti. At q̄ canon 22, Conciliū Arelatēsis sic dispo-
nit, pœnitentiā cōiugatīs, nō nisi ex consensu dandam, ve-
reor ne Bucer, vt est familiare huius farinæ hoībus corru-
pte alleget & falsorego nō memini me legisse: In concilio
Ancyrano, (qd̄ est antiquius Nicēno,) imponitur adultero
pœnitētia solennist sed cōsuetudo vxoris ei nō interdicit.

Nemo ex catholicis aliter docuit, quā quod magistra-
tus vtatur iure suo, puniat delinquentes, nō enim sine cau-
sa portat gladium.

CONCLVSIO DE SATISFACTIONE.

Constat ergo ex scripturis, concilijs, & patribus, satis-
factionem esse tertiam partem pœnitentiæ, qua redi-
muntur peccata, eleemosynis scilicet ieunijs & oratiōe: nā
illud redimere peccata est satisfacere: Sic Cyprianus incre-
pat Nouatianos, quod satisfactionem subtrahant pœnitē-
tiae. Aduersarij autem seducunt populum, docentes pœnā
simul remitti cum culpa: Melius David timens Deū clas-
mat. Et peccatum meum contra me est semper: Ideo pro-
sententia vera ecclesiæ induxili, 3. de pœnitentia, Cypria-
num, Tertullianum, Ambrosiū, Augustinū, Leonē, cū aliis Ecclesia, 5.
is, adduxi scripturas. De propiciato peccato noli esse sine Ecclesi, 21,

R metu

Concil. A.
relatense
Bucer cor-
rupte alle-
gat.

97
Rom. 13

Satisfa-
ctio.
Cyprian.

Psalm. 50

Ecclesi. 5.

Ecclesi. 21.

CONFUTATIO ECKII

metu. Fili peccasti, non adiicias iterum, sed & de pristinis
deprecare, vt tibi dimittantur: Vbiq; in cōcilijs agitur de
satisfactionibus. Itaq; contra claras scripturas, concilia, pa-
tres, contra totam ecclesiam aduersarij reūciunt satisfacti-
onē, sine verbo Dei, sine scripturis, sine patribus, sine rati-
one, solis ludūt cauillis & sophismatibus: qui alioquin tā
insolenter iactant verbum domini, ac si sint pleni scriptu-
rarum, hoc loco sicut in multis alijs, sicut famelici & men-
daci, nihil exhibent, nec possunt exhibere, scripturarum.

DE VNITATE ECCLESIAE ET
ministris scriptum protestantiū. Art. XIX. E.

ERRATA SCRIPTI.

1. **E**vangelium propagatū per patres, prophetas, per Christum, per apostolos.
2. Voluit Christus vocari pastores fungētes officio docēdi.
3. Ad tollenda schismata accessit vtilis ordinatio, vt esset aliquis episcopus, alius archiepiscopus, & supra hos patris archæ Romanus, Antiochenus & Alexandrinus.
4. Pontificibus & Episcopis qui aduersantur piæ doctrinæ, authoritatem tribuere non possumus.
5. Potestas episcopoz est vt cōdant traditiones, vt de certis ferijs, vt sciat populus, q̄ tēpore conueniendū sit, sed hę traditiōes nō putētur esse cultus, i. merita & bona opera.

EXAMEN.

- Lucus 10
1. **E**n Anaxagoreos Theologos, qui oīa miscent & confundūt in vnū Chaos, nouum testamentū cōfunden-
tes cum veteri, apostolos & Euangelistas cū prophetis &
patriarchis: cū Christus prætulerit apostolos. Quatuor ha-
bemus Euāgelia, quomodo in numerz venient prophetæ:
Ezechiel vidit quatuor animalia, oculata & alata, vidit Io-
hannes in Apocalypsi, quæ significant quatuor Euangeli-
stas. Nouū testamentū solum, gaudet honore Euangelijs,
solus Christus attulit, scripserunt, Matthæus, Marcus &c.
Solum

SCRIPTORVM PROTESTANT.

Solum enim Euangeliū prædicat regnum cœloge. Ideo cō Matt. 9 fundere cum lege & prophetis est magna peruersitas, quia vinum nouū Euangelicum mittunt invtres veteres cōtra prohibitionē Christi. Hinc Hieron. August. Ambrosius, Chrysostomus & alij sancti cōparant legem ad Euangeliū IIaie 41, & quō Euangeliū excellat, manifeste testātur, quia est plaustrum nouum in monte triturās: Brevitati studens omittit quomodo Hiero. explanat quatuor Euāgelistas esse quadrigam domini, annulos arcæ, quatuor paradisi flumina, quatuor fabros, quatuor mensas cum similibus.

Perpetuo impingūt Luderani, q̄ pascere fit docere, qua si pastor nō habeat alia quōq; officia. Vñ melius expōnent, pascere, hoc est regere, vt de primatu Petri cōtra Ludeg. & Zwingliū probō, & euincitur ex Paulo, q̄a alios dedit apostolos, alios Euāgelistas, alios pastores & doctores, &c. Et in p̄sentia nō est opus verbis, q̄a mox explicant officiū pastoris, vt non solū doceant Euangeliū, & administrent Sacraenta, sed etiam vt palā contumaces in ecclesia puniant excomunicatione, videlicet eos, qui vel cōtra fidem doctrinam prauas opiniones serūt, aut malos mores emēdare nolūt, debet enim iure diuino obedīt̄la pastoribꝫ.

Ex q̄ infero cōtra Buceg. & alios disputationes Berneñ. fol. 9. & male eos negasse potestate ecclesiasticam, etiā in apostolis, 11. quibus nullum volebant permettere regimen, sed nudum ministerium. Contrarium hic permittitur, stultus Bucer supremum officium apostolorum dicit fuisse docere. fol. 11. Bernæ. Alterum est cum pastores possunt excomunica re serētes prauas opiniones. Non mirum ergo quod Leo papa x. fe. re. excomunicavit Luderum, Carlstadium, & alios. Et hodie pontifex Buceg. cum asseclis excomunicare deberet, sicut singulis annis excommunicat in cœna dñi.

Tertio, quia fatetur iure diuino præstādam obedientiā superiori etiā ecclesiastico. Ideo toto cœlo errauit Luther,

R. n. tris

130

tribuens hoc solum iuri humano positivo, & Bucer tam acerbe proscidit omnem potestatem ecclesiasticam in eadē dissipatione Berneñ.

3. Recte fatemini hic gradus dignitatis ecclesiasticæ differentes: sed cur patriarcha vester Luder dixit illas esse fictiones, quia in ecclesia Christi non sint huiusmodi gradus: sed isti sint membra diaboli.

4. Etiā Episcopis aduersantibus piæ doctrinæ nullā tribunt authoritatē, bene faciunt: sed viderint ne corrupto iudicio Episcopos damnantes eosq; hæretes, dicant aduersari Hæretici non patiū iudi- cia episco- porum. piæ doctrinæ: Nā hoc oēs hæretici fecerunt, dū prælati ecclæsiæ reprimere volebant impia dogmata, conquerebātur hæretici, episcopos sanam doctrinā improbare: quod fecerunt Nouatus, Arrius, Eutyses, Nestorius, Donatus, Pelagius, Vuiklef, Huss, et mō Luther cum suis astipulatōribus, qui non verētur sacrī concilijs iniuriari, quia sanæ doctrinæ aduersent̄. Sic ergo paucosq; iudicium Buceri cū suis adhærentibus, superabit iudicium Patriarchar̄ & 1400. Episcoporum in concilio Lateraneñ. Præponderabit iudicio omnium Theologorum in Parrhisię. Laudatissima acadēmia à 400. annis & citta. Vah quanta temeritas.

5. Præfides ecclesiæ posse sancire constitutiones, catholici nunquam negauimus: hoc enim pertinet ad potestatē regiminis: licet Luther sæpe negauerit, quia non possint cōstituere vnu iota super homine Christiano. Hic etsi Bucer ti. Ideo re- videatur mitior: tamen nihil confert veritati fidei, 1. Tristitia eū su- buit præpositis, vt statuant de ferijs, hoc recte, sed appen- per dispu- dix, vt sciat populus qn̄ conueniendū fit: hoc est Vuickles- tatiōe Ber- sicumt̄ quia feriæ sunt institutæ ad honorē dei, sicut Deus nar. fol. 77 & 2. at p̄i præcepit. Sabbatum sanctifices, & vt sanctorum memo- sc̄ magis riae celebrent, 2. Statuit in illis constitutionibus nō esse cul- mutus ni- tum Dei, nec homines mereri, aut esse bona opera; At illa hil respon- sit. nō constant cum superioribus: Iam dixerat obedientiā de iure

731

SCRIPTORVM PROTESTANT.

jure diuino : si quis ergo obedit superiori, quia est ordinatus Rom. 13
tus à Deo, & constitutus à Deo: cui ordinationi ipse vult 1. Reg. 15
parere, cur hoc non placet Deo? Si victimis colitur Deus,
melior est obedientia quam victima. Porro quod ait, non
mereri subditos per huiusmodi obedientiam, est omnino
falsum & irrationabile, quia inobedientes peccant, cum ob
edientia sit de iure diuino, & omnis prævaricatio & inob
edientia accipiet iustam mercedis retributionem. Cur ergo per
obedientiam non mererentur, & facerent bona opera:
Cum Paulus commendat Romanos. Obedientia ve
stra ubique diuulgata est. Ita hortatur Petrus castificantes animas
vestras in obedientia charitatis. Nam dicere contra
rium, esset facere ex Deo clementissimo tyrannum: Nam
facta constitutione, si subditus non obedit, peccat, si obe
dit nihil lucratur. Cum tamen Deus sit pronior ad mises
randum, quam puniendum: At de hoc alibi plura.

In hoc enim scripto cauerunt dolose, ne Romani pontifi
cis agnoscerent primatum, tanquam supremi Christi in terris vis
cari: Nec Romanam ecclesiam, vere apostolicam, suspiciunt oīm
ecclesiarum matrem, & caput: quae vniuersale totius Chris
tianitatis curam gerat, alijs Episcopis in partem sollicitus
dinis vocatis, papa plenitudinem habet potestatis: hoc egi
tribus libris de primatu Petri contra Lutherum.

DE SANCTIS SCRIPTVM EO^s

rum ad articul. XX. F.

E R R A T A.

Sanc*t*i mortui non sunt inuocandi, vt propter sanctos 1.
rum merita iuuemur.

Nec possunt directe inuocari. Ora pro me sancte Petre,
quia est unus mediator: cum nullus cultus Dei sit in ecclesie 2.
fia, qui non sit approbatus verbo Dei.

Directa inuocatio absentis tribuit ei omnipotentiam: 3.
quia audire vota cordium est solius Dei.

R ij Quia

CONFUTATIO ECKII

4. Quia mediatoris Christi officium obscuratur cultu sanctorum. Ideo reprobamus.

EXAMEN CONFUTATORIVM.

Hæresis VI
g. antr. 1. Sanctos qui ex hac vita decesserunt non esse inuocans

Sdos est damnata hæresis Vigilatij, ut Hierony. testatur & ante Hieronymum ob errorem illum fuit dominatus Eu stachius in concilio Gangren. suscitarunt hanc hæresim Paterini, pauperes de Lugduno, Pickardi, & alijs sed semper ab ecclesia damnati, & aduersarij non respondent ad inuictas rationes Hieronymi: vnde recte noui Vigilantiani sunt à catholicis appellati.

2. Cum Oecolampadius in disputatione Badeñ. (quia pri Oecolam. us prorsus etiam intercessionem negarunt) & aduersarij Augustæ admiserunt, & Melanchton in apologia, & angelos & sanctos honorandos esse, & orare pro nobis, & hoc voluit Hieronymus: sed negant sanctos propterea inuocandos, profecto ignoro an maior sit illorum inscitia vel malitia: Nam non improbat, si unus peccator scribit alteri. Ora pro me, vel commendabo me orationibus tuis: qd est frequens apud viros bonos huius vitæ, cur ergo non possem me commendare orationibz viri beati multo certius: scribit B. Paulus Coloss. & alijs, ut orent pro eis fideles aut orantes pro alio nouerunt per Christum esse orandum ex regula fidei. Ad hec possunt ne stulto persuadere hoc esse malum, cum fateantur sanctos orare pro nobis, ut dicamus eis, facite quod facitis, i.e. orate pro nobis, quia oratis pro nobis.

Iohann. 16
Iob 5
Zach. 1
Baruch. 3
2. Mach. 1;

Errant porro, quod arbitrantur cultum hunc sanctorum fuisse introductum in Ecclesia sine verbo spiritus, qui regit ecclesiam, & docet eam omnem veritatem: Sic docuit Iob & amicos eius, sic fecit Angelus Zachariæ, Baruch, Onias, Hieremias, & principes doctores religionis nostræ, Dionysius, Cyprianus, Leo, Augustinus, Paulinus, Chrysostomus, Gregor. Berñ. & omnes qui in ecclesia à M. CCC. annis

SCRIPTORVM PROTESTANT.

nis fuerunt: Quomodo saluator noster Christus reliquis-
set ecclesiam tot annis, qui vix lxx. annis reliquit synago-
gam in captiuitate Babylonica. Locos citatos fidelis Le-
ctor inueniet in Enchiridio nostro.

Paulum euocant, vnu est mediator Dei & hominum: sed ^{1. Tim. 2.}
quero, an intelligent de mediatore intercessionis: tunc se-
queretur vnum viatorem non intercedere pro alio, quod ipsi
negant, & coguntur negare propter expressas scripturas: Si
vero nolunt Paulum loqui de mediatore intercessionis, tunc te-
xtus ille nihil facit contra intercessionem sanctorum: & haec est
rei veritas, quia loquitur de mediatore redemptionis.

Ista est inanis ratio & cauillus sophisticus Melanchto-
nis, quo persuasit vni principi, ut conqueritur Vuicelius: At ^{3.} _{Vuicel.}
mediocriter doctus mox sentit, ubi impingit quia noscere
secreta cordium ex natura sua est solius creatoris, at sancti
non per naturam norunt preces nostras, sed vel per reue-
lationem angelorum, aut vident in verbo, & in speculo es-
sentiae diuinae, ut Gregor. ait. Quid non vident, videntes ^{Gregor.}
videntem omnia: Videns enim verbum videt omnia quae in ^{Sulpitius.}
verbo sunt. S. Martinus cognovit procul irrisiones Bricii,
& Helisaeus verba & facta Giezi serui sui.

Minime obscuratur gloria Christi, sed magis illustra-
tur: cum tanta sit eius bonitas & clementia, quod etiam san-
ctos, seruos suos tanto dignatur honore, & per illos vult
exaudire, & certe mirabilem se ostendit in sanctis suis, in ^{Psalm. 15.}
quibus etiam vult laudari: Sicut enim gloria deitatis non
obscuratur per invocationem animae Christi, quae est cre-
atura: Ita nec gloria Christi obscuratur per invoca-
tionem sanctorum.

Nec aduersarij habent vnum apicem ex scripturis, quod
sancti non sint inuocandi: sed propria temeritate catholi-
cae rebelles sunt ecclesiæ, hostes sanctorum, cineres Vigil-
lantij excitant, & Pickardos confortant.

DE

R4

CONFUTATIO ECKII
DE MISSA PROTESTANTES.

eo. articul. ¶. 3.

LAPSUS ADVERSARIORVM.

1. **S**vmens corpus & sanguinem Christi applicat sibi fide beneficia parta per mortem Christi.
2. Cum tria sint in missa, cena domini, recordatio, & preces seu gratiarum actio, sancti patres totam hanc actionem vocarunt sacrificium: preces sunt sacrificia laudis, & oblationis, sed cena non applicatur pro alijs in remissione peccatorum: sed quia fide accipimus promissam reconciliacionem, erigimur per fidem contra terrores peccati & mortis: citant Cyprianum.
3. Non sentimus fieri applicationem pro alijs, viuis & mortuis: nam quisque fide sibi applicat beneficia Christi, non propter meritum alterius hominis.
4. Sacramentum est institutum pro viuis, quomodo ergo applicatur mortuis. Vnde dolendum est, tanta magis esse occupata cultibus pro mortuis, quam ministerio pro viuentibus.

EXAMEN.

Sacrificium missæ.

Malach. i

*August.
Ireneus.*

Dani. 12

TN missa Eucharistiam offerri pro viuis & mortuis, ostendit tribus libris, quibus in hunc diem aduersarij non responderunt: Nam tota hoc semper obseruauit ecclesia, & omnes sancti patres docuerunt, Dionyius, Ireneus, Ignatius, Tertullianus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, Leo, Basilius, Chrysostomus, Theophylactus, tot sancti, pontifices Romaniani, ecclesia martyrum, sacerrima concilia. Hoc iuge & quotidianum sacrificium missæ praevuidit Malachias in spiritu, cap. 1. & 3. Ut explicat Augustinus, lib. 10. de ciuitate Dei c. 6. & Psalm. 39. & epistola 69. Ad Paulinum. Et ante Augustinum sic intellexit prophetam S. Ireneus, lib. 4. c. 32. Praeuidit Daniel, c. 12, cum alijs per me adductis. **Q**uis autem non citius credet tot patribus, concilijs, & toti ecclesiæ cum scripturis, quam cauillis neochristianorum, sed volunt, ut nusquam eo.

gæ eorum & sophismata audiantur,

Cum dicunt, Sumens &c. Si credunt in sumptione esse ^{1.}
oblationem, sunt in magno errore, ne cum sciunt quādo
ecclesia offert Christū, nam dum sacerdos sumit, est com-
munio, non oblatio. Extranee etiam loquuntur, sumen-
tem sibi applicare beneficia Christi, Christus applicat, licet
etiam ministro suo sacerdote applicante sola voluntate,
Christus ratum & gratum habet in effectu.

Solent schismatici vbiqe studere nouitatibus, cū nemo ^{2.}
ex catholicis antiquis aut recētioribus missam sic diuidat,
vt aduersarij hic faciunt. Nam aliqui diuidunt missam in ^{Partes}
tres partes. 1. Est præparatio populi & materiæ consecran ^{missæ}
dæ. 2. Est Eucharistie consecratio & oblatio. 3. Est Eu-
charistie communio & totius mysterij cōclufio. Albertus Albertus,
de officio missæ facit tres partes. Instructionem, oblationē,
& cōmunionem: Alij faciunt 4. partesti. Durat usqe ad of-
fertorium inclusiue. 2. Usqe ad Canonē maiore exclusiue.
3. Usqe ad cōionem. 4. Usqe ad finem ut hoc late prosequi-
tur Ales in summa, Thomas & alijs Gabriel in expositio-
ne canonis missæ, & Clitophæus, Innocētius, Vuilhelmus,
in rōnali diuinorum, Tuiceñ, antiquus Abbas Augustinus Berno.

Ad hæc nouatores isti non cōmode diuidunt, & inepti-
us explicantnam primo missa nō est recordatio cœnæ do-
minicæ, in quo sæpe fallitur Luther, vt erudite redarguit
eum Hier. Emser fel. memo. De precibus rectius Augusti-
nus de conse. dis. 2. Vtrum, In verbis Christi sacrificia con-
ficiuntur: reliqua omnia quæ sacerdos dicit, aut chorus cle-
ri canit, nihil aliud sunt, quam gratiarum actiones, aut cer-
te obsecrations & fidelium precatio-

Quum citant Cyprianū est admirandū, cum non nesci- ^{Cyprian.}
ant sanctum martyrem toties testari sacrificium missæ, in
epistola ad Ceciliū. Sacerdos sacrificium verum & plenū
tunc offert in ecclesia Deo patri, si sic incipiat offerre, secun-
dum

CONFUTATIO ECKII

dum quod ipsum Christū videat obtulisset. Et infra. Calix
qui in eius cōmemorationem offertur mixtus vino offeras
tur, renarrat August. lib. 4. De doctrina Christiana.

August.
cap. 11

Et ad Cornelium papam cū Synodo scribit. Quia sacer-
dotes sacrificia Dei quotidie celebramus, hostias Deo &
victimas preparemus: Id facit in multis alijs locis. Definite
ergo tam sanctum & antiquū patrem contra sacrificium
proferre: Licet Deo permittēte vbi reliquiae eius adseruan-
tur, nulla prorsus fiant ecclesiastica sacrificia.

3.
Missa ap-
plicatur
alijs.
t. Tim. 2

August.

Perperam & hoc sentiunt, nō posse fieri applicationem
pro alijs siue viuis siue mortuis eorum quae fiunt in missa:
Nam huius contrarium docuit S. Paulus. Obsecro primo
enim fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarē
actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, & pro om-
nibus, qui in sublimi potestate sunt constituti, vt tranquil-
lam & quietam vitam agamus, &c. Hoc em̄ bonum est &
acceptum corā Deo. Quibus verbis Paulus teste Augustis
no ad Paulinum, glo, ord. Haimone & alijs, dedit formam

August.
Tertull. In
Apoc. cap.
30. & 31
Ambro.

orandi & applicādi missam pro alijs, sicut hodie vtitur san-
cta ecclesia in officio missæ, cum dicit. In primis offerimus
pro Papa nostro, & Imp. nostro Carolo, & Rege nostro,
& omnibus orthodoxis: Testatur hoc etiam Augustinus
ad Pringium, cū ait. Et quem pro vobis in sacrosanctis my-
sterijs semper inuocauimus: Testatur Tertullianus, q ante
M. CCCC, ferme annos in ecclesia martyrum floruit, nos-
minatim citans hunc locū Pauli. Et Ambro, super illo lo-
co ait. Hæc regula ecclesiastica est tradita à magistro genti-
um, qua vtuntur sacerdotes nostri, vt pro omnibus suppli-
cent, deprecantes pro regibus huius seculi.

Cypria.

Cyprianus quoq; & ipse in ecclesia martyrum, ante M.
& CCC, annos hoc clare testatur in epistola ad Fc̄elicem
presbyterum, in ordinationibus sacerdotū, immaculatos
eligere debemus, q digne & sancte sacrificia offerētes deo,
audiri

132

SCRIPTORVM PROTESTANT.

audiri in precibus possunt, quas faciunt pro plebis dñicæ in columitate: in epistola quoq; ad plebem Furnis, prohibet oblationem pro eo fieri, qui elegit sacerdotem tutorem.

Et profecto magna est impudētia aduersariorum, quod non erubescunt negare applicationem missæ, quæ semper fuit & erit in ecclesia Dei usq; ad cōsummationem saeculi. (Iuniores Gregor. Bedam, Berñ. Hugones non adduco, q̄s constat ecclesiasticæ subscribere sententiæ.) Existimo surdos & cæcos esse aduersarios, non videntes Apostolum docentem applicationem pro alijs. Omnis pontifex ex homi Hier. 5 nibus assumptus, pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum, ut offerat dona & sacrificia p̄ peccatis; propteræa debet quemadmodum pro populo, ita etiam pro se ipso offerre pro peccatis. Potuit ne clarius affirmare applicationem sacrificij pro alio, vas illud electum? Ita in Leuit. 4 tico pluribus locis iubet dñs sacerdotem offerre pro populo, & rogare pro eo, & tota scriptura est plena.

Obijceret aliquis Coryceus sectę illius: Inducta faciunt mentionem de viuis, vos autem in vestris missis manum mortuorum extenditis etiam ad mortuos. Respondeo, non deesse nobis etiam testimonia de mortuis: Nam ita scribit Tertullia Tertullinus in li. de Monogamia de vidua. Enimuero pro anima eius orat, & refrigerium intimat, postulat eñ & in prima resurrectione consortium, & offert annuis diebus dormitionis eiustecce ante M. CCC. LXXX, annos anniversaria peracta pro mortuis. Augustinus pro matre mortua curauit sacrificium missæ offerri, ubi etiam orat omnes lectores, ut meminerint matris suæ ad altare Dei. S. Gallus dixit S. Gallus. Magnoaldo diacono. Post huius noctis vigilias patrem meum columbanum ad cœlos migrasse cognoui, pro eius requie, salutis hostiam debeo offerre.

Verum est Eucharistiam, ut Sacramentum pro viuis institutam: sed in missa tractatur non modo ut sacramētum, 4. 2. Cor. 9 Roma. 14

S ñ sed

CONFUTATIO ECKII

sed etiam ut sacrificiū Christus aūt in cruce obtulit se in sacrificium pro viuis & mortuis apostolo teste, & pro omnibus mortuis est Christus, & ad Rom. ait, In hoc Christus mortuus est, vt viuorū et mortuorū dominaretur, cur ergo sacrificium ecclesia non applicaret pro viuis & mortuis. Si

a. Mach. 1:
August.

Iudas Machabæus obtulit sacrificiū legale p mortuis. Et Augustinus toto libro de cura pro mortuis agenda, & oībus opponit autoritatē ecclesiæ, quæ tunc nō steterat D. annis, quanto fortius nos Luderanis obijciamus authoritatem ecclesiæ, quę M. D. stetit iam annis. Roborat Ambr. de obitu Valentiniani, rationem septimi & tricesimi explicans: Imo in cōcilio Cabalioneñi, sanctum est, in omnibus missis pro defunctis esse orandum. Ideo nō mirum, si templa sint occupata suffragijs mortuorum, in quibus tamen semper ministerium accedit pro viuis.

Ambro.

Cabalio
neñ.

DE PRIVATA MISSA EO.

art. XX. ¶. 4. H.

ERRATA SCRIPTI.

1. **C**onsuetudo vetus fuit, & canones sanxerunt, frequenter fieri communionem, optandum esset hunc modum non esse mutatum.
2. Ibi adhuc erant ignoti abusus missæ applicandæ pro alijs viuis & mortuis.
3. Opinio obrepit, quod sacerdos offerat pro Ecclesia, mereatur sibi & alijs.
4. Imaginatio accessit, singulas missas plus valere pro singulis, quam vnam pro multis.
5. Hos horrendos abusus peperit mutatio apostolicæ consuetudinis, quā in missa fiebat communio plurimorum.
6. Nihil dubium, reprehendendam esse applicationem oblationis, & opinionem meriti pro alijs viuis & mortuis, quia illa opinio partitur meritum in passionem Christi, & opus sacerdotis.

Probant

SCRIPTORVM PROTESTANT.

Probāt errorem. i. quia Christus seipsum obtulit, ergo ^{7.}
non aliis. 2. Non iussit se offerri in cœna ab alijs. 3. Quisq; propria fide applicat sibi beneficia Christi. 4. Christus in cœna non obtulit, sed distribuit Eucharistiam.

Opiniones de priuata missa sunt reprehendendæ, & il^ls ^{8.}
la applicatio missæ taxanda, & concedendum volentibus
omittere priuatas missas. Quid tibi videt catholice lector,
Apoca. 20
an non legio dæmonum impugnatores ecclesiæ diuexet,
& solutus sathanas de carcere suo, seducat gentes.

CONF V T A T I O P R A E S T I G I O:

rum contra sacrum officium missæ.

F Requenter communicasse fideles in primitiua eccl^{esi}a, nouimus tacentibus aduersarijs, vt in Homilijs scripsi de cœna dominij:nam primo quotidie, dein singulis dominicis. Postea in magnis festiuitatibus, posthac res deuenit ad tres festos dies: postremo omnino frigescente charitate praeceptū fuit de semel comunicando tempore paschæ: tamen saepius comunicare semper fuit laudatum, & timetes Deum obseruarunt. Bucer affirmat paulatim docendo Lurhera- reuocauerint veterem consuetudinem communicadi, sed ni predican tes raro comunicat.

Si de laicis suis loquitur Bucer, audiui sane pluries, ab initio frequentē (vt sunt hominū animi ad nouitates pro ni) fuisse comunionem: sed initia hæreticoꝝ feruēt ait Cyprianus, mox tepuerunt, vt rarissimus fit communicans iā apud eos, s. in magna ciuitate duæ aut tres vetulæ veniāt

S ij ad

CONFUTATIO ECKII

140

**Barbarica
cōmunito
Luderano
rum.**

ad altare: Hoc quoq; audio in plērisq; ciuitatibus aliquos accedere, solū vt captent benevolētiam magistratus, vt vis deātur egregie Lutherani, aliquos accedere vino sublimato ebrios, eructantes ad vomitum vsq; rarum esse viꝝ honestū cōmunicantem & bene morati, & vbi est, q; superius iactarū neminem admitti ad Eucharistiam, nisi exploratum. Et cū sciant hoc esse falsum, mirum q; non pudeſſant, huiusmodi contra conscientiam glorioſiſſimo & Catholico Imperatori nostro Carolo in scriptis offerentes.

2. Oftensum est prēcedenti annotatione, ecclesiæ apostoli cæ & martyrum, fuisse notam applicationem Missæ pro viis & mortuis, vnde impius est, quicunq; ecclesiam catholicam suggillat, eius consuetudinem spiritu sancto docēte receptam, abusum culpando.

3. Non opinio, sed veritas catholica à spiritu sancto inspirata, qui est ei datus vt doceat eam omnem veritatem, hoc habet vt sacerdos offerat pro se & pro alijs viuis & mortuis: vt priori paragrapgo euidenter probatum est.

4. Neceſt imaginatio, sed rei veritas plures missas maioris esse valoris apud Deum, quām vnam, vt ostēdimus: quod si nulla ratio exhiberetur: sufficiat nobis & sufficere debet ecclesiæ catholicæ authoritas, aduersus quam nec portæ inferi præualebunt.

5. Horrendæ sunt impietates & à synceritate catholicæ remotissimæ negare missas applicādas & valere viuis & mortuis. Ineptus est sophista, cum Bucerus argutatur ab oblatione ad communionem: quæ sunt diſuncta & separata, sacerdotis est offerre, laicoru est communionem recipere. Licet neminem opinor esse fidelium, qui non optaret laicos, vt olim frequenter communicare ex feruenti charitate & deuotione: Verum qui sunt indeuotiores apud Lutheranos ſæpius cōmunicant, & quaſi pro ſpectaculo haſtent communionem, ſicut Zuingiani pro conuiuio.

Quām

148

SCRIPTORVM PROTESTANT.

Quām supinum afferunt errorem, quia sententia catho^{lic}
lica partiatur meritum missæ in passionem Christi & opus
sacerdotis: quis vñquam vel per insomnia sic locutus est.
Nos dicimus totam efficaciam missæ esse à Christo, qui est
summus pontifex & sacerdos, hic est qui consecrat, offert, et
Deū patrem omnipotētem placat. Sacerdos aut̄ homo sos-
lum est minister Christi & Ecclesie, vt insulse diuidas me-
ritum Christi & ministri eius. Quod autem Christus ho-
mini concedit, vt meritū missæ applicet, huic vel alteri, est
immensa dei bonitas & clementia, à nobis nō expugnāda,
sed cum laude & gratiarum actione humiliter suscipiēda.

Ad cumulum sophismatum breuiter dico. 1. Christus 7.
se obtulit, fateor: ergo alius non offert eum, scilicet sacer-
dos, si legisset magistrū: nouisset Christū oblatū à patre,
à seipso, à Iuda, à Iudaeis; ac hodie offert à sacerdotibus mis-
nistris & tota ecclesia in mysterijs. 2. Falsum assumit domi-
num non iussisse, vt offerretur: nā dicēdo, hoc facite in me-
am commemorationem, facite, hoc est, consecrate, offerte,
accipite, manducate &c. quæ omnia hoc loco includit fa-
cere: Si es saxeus & negas: dic mihi, vbi dominus & salua-
tor noster dedit potestatem discipulis & sacerdotibus con-
ficiendi hoc venerabile sacramentum Eucharistiae: nisi for-
te hæresim Zuinglij non omnino exuit, quādo scripsit su-
per Matthæo contra Lutherum. Nulli homini datur fa-
cultas efficiendi corpus Christi, Mat. 26. & Iohan. 6. nega-
uit verbis confici Eucharistiam: vbi totissimus est Zuingli-
anus. 3. Non nego timentem Deum sibi applicare & se fa-
cere participem beneficiorum Dei per fidem, quæ per di-
lectionem operatur, vt ait Paulus, & per varia bona opera
nobis à spiritu sancto in scripturis commēdata. At sophis-
ma est, ergo per missam nobis beneficia Christi nō appli-
cantur: cum in omnibus sacramentis nobis gratia merito
passionis Christi applicetur. 4. Falsum assumitur, Christū
se non

Sophisma

ta Bucera

Bucer.

Galat. 3

34

CONFUTATIO ECKII

Christus
se obtulit in cœna: Nā primo obtulit se in cœna figu
raliter in agno paschali, vbi imposuit finem vmbatili sa
Hebræ. 10 crificio & sacerdotio, & vt Paulus ait, abstulit primum, vt
sequēs statueret: deinde obtulit se sacramentaliter sub specie

Esaiæ 43 bus panis & vini secundū ordinem Melchisedech: obla
tionē vero victimæ ab Isaia prædictæ, cōsummauit in cru
ce: Quod si negas Christū obtulisse in cœna, ostēde vbi ob
tulerit panem & vinū secundum ordinem Melchisedeck?

Ironia. 8^a Quā bene instruunt ecclesiā, ecclesiæ desertores, Missas
priuatas abrogandas, applicationem missæ taxandā, per
mittere vt cōtra institutionē canonicā, contra fundatorū
supremā voluntatem, priuatæ missæ negligantur, omnia
videlicet contra totius vniuersalis ecclesiæ vsum abolean
tur, q̄ ab ecclesia martȳ ad nos peruererūt propter schis
maticos à 22. annis in angulis Germaniæ natos in Saxo
nia, quam ægre Carolus magnus Imp. decennali bello ad
fidem Christianā suscipiendam coegit. In auctario Enchi
ridij missas priuatas afferuimus ex Alexadro papa & mar
tyre, sub quo iam dicebantur missæ pro defunctis ante M.
CCCC.XX. Annos, ex Honorio papa, Sothero, Tele
sphoro, Leone, Gregorio magno, Gelasio, Iohanne & alijs
pontificibus. Ex Augustino, Ambroſio, Nazianzeno, Io
hanne eleemosynario, Tertulliano. Ex cōcilijs quoq; Aga
tenſi, Triburieñ. Laodicensi. Aurelianæñ. Carthaginæñ. &
sexta synodo. In qbus apertissime priuatæ missæ approban
tur, & testatur hoc multitudo capellarum antiquissimæ
rum, & multitudo altarium, tā in ecclesijs cathedralibus,
quām monasterijs, in quibus etiā sancti viri Chunradus,
Ulricus, Gallus & alij missas priuatas celebratunt. Appli
cationem missæ & orationum taxare non possumus, niſi
velimus taxare spiritum sanctum, qui applicationē huius
modi in nouo & veteri docuit testamento, vt superiori ar
ticulo probauimus, & in auctario fusiſ fecimus: ad q̄ ad
uersarij

Pro priua
ta missa.
Fol. 54

143

SCRIPTORVM PROTESTANT.

uersarij nihil responderūt, sed nec possunt respōdere. Ideo sponsam Christi ecclesiam sequamur, probatissimos martyres & sanctos, sancta quoq; concilia abhorrētes noua & impia consilia, veritati, gloriæ dei, ac saluti fideliū aduersa.

DE VSV INTEGRI SACRA-

menti eo. Art. 21. C. 5.

ERRATA SCRIP TI.

NOrunt plures fuisse morem ecclesiæ vti integro Sa-^{1.}
cramento.

Sciunt hunc morem à Christo traditum esse.^{2.}

Christus commendat nobis hoc sacramentum nomi-^{3.}
ne testamenti, testamentum autem non est violandum.

Si ergo eis nō porrigitur Sacramentū integrū, alijs prorsus abſtinent, alijs cum perturbatione conscientiæ accedūt.^{4.}

Si vſus ille restitu eretur, iam eſſet cōcordia: quia nostri
nō accusant nondum ſatis iſtitutos, ſed perſecutores, qui
mutant iſtitutionem Christi, & probant illam.

Ecclesia ſuperior nō damañatur: habet enim ecclesia ſan-^{6.}
cta interdum aliquas ſtipulas.

Prædictum eſt poſtrema tempora ecclesiæ plena pericu-^{7.}
li futura, ſicut multis exitio fuerūt lex de coelibatu, ſuper-
ſitiones monaſticæ, abuſus miſſarum & cultus ſanctorū.

EXA M E N.

Ilbum examinando repurgauimus illam ſententiam
modo propositam, nō eam tollere errores, ſed augen-
re & firmare, non facere conscientias trāquillas, ſed laſtas, Fol. 14
cauterias & erroneous, ad illum ergo locum ſuperiorem
me remitto. Ideo paucis nos expediamus.

Fuiſſe hunc morem cōmunicandi laicos ſub vtraq; ſpe-^{1.}
cie non negamus in aliqbus ecclesijs Græciæ, Aphricæ, &
Germaniæ, & maxime in ecclesia martyris, vt ſanguinem
Christi ſub propria ſpecie ſumentes, alacres fierent ad ſan-
guinē pro Christo fundendū. Adhæc ſi etiā vtriusq; ſpeci-

T ei

CONFUTATIO ECKII

ei vsum habuerint, non tñ dixerunt esse de necessitate p̄cepti, neq; alias ecclesias vnā speciem laicis dantes contemperunt, neq; eas damnauerunt, velut mutantes institutio nem Christi. Id quod veteres & noui faciunt schismatici Calicearij & Lutherani. Et in ecclesia Romana nō memini me legisse Eucharistiam sub vtracq; specie communicat̄ laicis, nisi q̄ argumentū colligi possit ex vita S. Laurentij,

Matth. 10. 2. Hunc morem obseruauit Christus, sed apostolis dedit, non laicis. Iamdudum elegerat eos, & fecit vt essent duodecim. Vtramq; speciem dedit, qui perfectum sacramentū instituit, noluit facto ostendere se sacerdotem secundū ordinē Melchizedeck, aut nullibi Christus docuit esse de necessitate p̄cepti laicis vtramq; speciem dari.

Lib. 3, ca. 2. 3. Corrumput verba & mentem Christi non em̄ loquitur hic de testamento, vt est suprema volūtas morituri &c. sed vt est lex noua, tesiificans mentem & voluntatē Dei, vt pleniter ostendi de sacrificio missæ symbolice posse tractari, vt testamentū, hoc nemo Christianus negauit & nostri largissime prosecuti sunt, quām vñq; ullus Luderanus: verum proprie dici testamentum pro ultima morituri volūtate, adeo non est de mente saluatoris nostri, vt ei quā maxime refragetur. Ait enim: Hic est calix (sanguis) noui testamenti, non dicit, nouum testamentum, quod si etiā dis-

Marcii 14
Lucas 22 4. ceret, vt in Luca, intelligendum esse cōfirmatiue, sanguis confirmat testamentū, hoc est, legem Euangelicā, sicut Moses ait, in confirmatione veteris testamenti, aspergens populum sanguine. Hic sanguis testamenti, quod mandauit ad vos Deus. Iniuriam facit ecclesiæ, qui dicit eam violare testamentum sponsi sui Christi. Audi Bucere, es oblitus quod frater tuus Zwinglius scripsit ad regem Franciæ esse abusum quod sanguis dicatur testamentum.

Zwinglii. 4. Quia male seducti per nouos prædicatores nuper nastos, deponat conscientiā croneam, & nō abstineant à cōmuniō-

145

SCRIPTORVM PROTESTANT.

munione tempore statuto ab ecclesia, ne peccent per inobedientiam, & cessabit omnis perturbatio conscientiae, quando fudit & credit ecclesiae catholicae, & non innititur propriæ prudentiæ contra sapientem, inanes cauillois & sophismata contra vniuersalem ecclesiam sibi affingens: Sicut filiola quæ discit filare, si quando fila inuoluuntur, quanto magis vult illa facere recta, tāto magis implicat & irretit filia autē offert matri, illa mox nouit inuoluta explicare. Sic filius ecclesiae, si implicatur dubio aliquo in articulo fidei, maxime laicus, si vult dubium illud explicare proprio ingenio & ratioe humana, magis implicat & inuoluit se in plures errores: Quod si matri ecclesiae obtulerit ore & corde dicens. Credo ecclesiæ catholicæ, credo sponsæ Christi, cre*i. Tim. 3* do columnæ & firmamento veritatis, quia regitur magisterio & doctrina spiritus sancti extra illam arcâ diluvio peribo, his solidis fundamētis repellat omnes nebulas dubitationis, & conscientiæ perturbationes. Maxime cum ecclesia omnes hæreses finaliter vicerit quotquot fuerunt.

Non est filius germanus ecclesiae, qui vellet cōcordiam, facere cum iniuria matris: citius scandalum nasci permittitur, quam quod veritas relinquatur ait Gregor. Et diserte ait S. Basilius, ecclesia facile pacem obtineret ab hereticis, si veritati cedere vellet: hoc autem nunquam impetrabunt. Esto quod tota Germania faceret, quid ditissima Hispaniæ regna? Quid Italia parens religionis? Gallia cum suo Christianissimo Rege: quid Portugallia, Hungaria, Polonia, Scotia, Anglia, Sicilia, Neapolis, Croatia, Nauarra? Quid potestatus maximus, Veneti cum regno Cretæ & Cypri, Mediolanum, Florentia, Genua, Senis, Luca, & fortissimi Helvetiorum Cantones octo cum Valesijs, nunquid consentient & manus dabunt, & fatebūtur se & antecessores suos mustasse institutionem Christi? O temeritas,

Sed magis absurdum est, quod addunt se non accusare, non

T *n* dum

CONFUTATIO ECKII

Christiani
bene insti-
tuti.

dum satis institutos: ac si in regnis & dominis supra me-
moratis Christiani nondum essent satis instituti, ac in reli-
qua Germania sed expectassent, exitios monachos, fide-
fragos sacerdotes, grammaticos, textores, fabros, cerdos-
nes Lutheranos. Ego contrarium dico in hoc articulo, &
alijs, fideles bene institutos: aduersarios autem Zuingle-
nos, Parabaptistas, Luderanos, Suermeros à varitate & fi-
de destitutos, ne quid grauius dicā. Vnde quod ab initio
Eccles. 19 valde orant, ac si supplices forent tamen est qui nequiter
se humiliat, ait Sapiens, & interiora eius plena sunt dolor:
orant hoc eis permitti, quo se Euangelicos iactarent, & to-
tam ecclesiam hæresesos damnarēt: Cum fideles laici inte-
grum recipient signatum Christum, etiam si non recipiat
integra signa huius sacramenti.

Ecclesia a
liqua mu-
tauit.

Sæpe adferunt institutionē Christi mutatam: at in hoc
iniuriatur Ecclesiæ catholice, quæ licet mutauerit aliquan-
do formam baptismi, in nomine Iesu baptizans, & in san-
guine & suffocato commedendo contra cōcilium aposto-
lorum, (vbi videmus maximam ecclesiæ authoritatem) at
hic nihil factum est ab ecclesia contra Christum: cum ipse
nullibi instituerit aut præceperit communionē laicis sub
vtracq; specie, & etiam in primitiva ecclesia aliquando ob-
seruatum fuit contrarium. In cœna Christus plus formu-
lam missæ monstrauit, & sacramentum instituit, quam qd
laicis formam communicandi præscriberet.

6. Multas gratias debemus misericordiæ ad uersarioꝝ, qd
Hier. 1 non dānant ecclesiā superioris ætatis, homines misericor-
des videlicet, q; habent potestatē vitæ & necis, vt euellant,
destruant, disperdant, dissipent, ædificant & plantent. At
Hierony. solum dolus est & fucus, vt Hiero. ait: Hæretici pacem si-
mulant, quā non exhibent, quia hanc obiectionē aliter di-
luere nesciunt. Si vera esset eorū sententia superioris ætatis
Christiani oēs essent dānati: Sentiunt q; crudele hoc esset
dice-

142

SCRIPTORVM PROTESTANT.

dicere, tantam multitudinem per totum orbem Christianum in Christo mortuam, damnare: ideo hunc fucū prætexunt, vt de Eucharistia etiam Oecolampadius fecit in disputatione Badeñ. sed mentita est iniquitas sibitcum ignorantia eorum, quæ sunt in Euangelio explicita neminem excuset, vnde maligne incusat ecclesiam, in hoc habuisse stipulas suas cum ipse Deum orare deberet, vt à ligno æterni ignis liberaretur: rectius senserunt cōcilia generalia & tota ecclesia, quā nuper natī schismatici, qui ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis.

Recte hic conuincuntur errorum aduersarij, nam dominus & saluator noster loquens de periculis temporibus nouissimis, cum Paulo, Petro, & Iuda, dígito monstrant magistros illos pruriētes auribus, & q̄ dicāt hic est Christus, apud Zuinglios: alius autem hic est Christus, apud Lutherum: Sic alius apud Parabaptistas, &c. Christus & apostoli prædixerunt errores, & hæreses, ac dissensiones à fidē venturas validissime. Cōtra hi iactitant, primum iam solem Euangelicum ortum, & Euangelium sub scanno extractum: Cum ergo veteres resuscitēt hæreses, & nouas adjiciant: quomodo tam cæci sunt, vt non videant pericula nouissima tempora de eis & propter eos dicta: Cum ecclesiæ sanctæ doctrinæ & consuetudines ab apostolis, à martyribus, à sanctis cōfessoribus ad nos usq; dimanarūt, vt de sacrificio missæ, de inuocatione sanctorum, de confessione, de sacramentis, de suffragijs mortuorum luculenter & manifeste in superioribus probauimus.

Proderit euocare verba, quæ frangant ceruices aduersarij: Nam Christus inquit, surrecturos in nouissimo pseudoprophetas, qui seducent multos. Et Paulus inquit. Discedent à fide, attendentes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum in hypocrisi loquentium mendacium. Et iterum nouissimis diebus instabunt tempora periculo:

T in fa,

^{1. Joh. 2}

No,

In cœcitatētem Ludd.

CONFUTATIO ECKII

sa, & erunt homines speciem pietatis habentes, virtutem autem eius abnegantes, semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis peruenientes: qui resistunt veritati, sicut Iamnes & Mambres restiterunt Moysi: mali homines & seductores, proficient in peius errantes, & in errorem alios mittentes. An nō suis coloribus depicti sunt hic Neochristianorum prædicatores. Petrus ait, Fuerunt pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erūt magistri mendaces, & alio loco. Venient in nouissimis diebus in deceptione illusores, iuxta proprias conscientias ambulantes, (quod schismatici hodie faciunt.) Similiter admonuit Iudas. Quoniam in nouissimis temporibus venient illusores, secundum desideria sua ambulantes in impietatibus hi sunt, qui segregant se metipso animales, spiritum non habentes.

Quæ omnia aperte in aduersarijs apparent, in exemplis eorum. Nam inter doctrinas nouissimi temporis enumeraunt coelibatum, de quo tamen statuit Carthaginensis, concilium ante M. CC. annos, & reiicit in priora tempora discessus, quod ipsum seruavit antiquitas. Enumerant Monasticen, quæ tempore Apostolorum incepit, ut ex Dionysio liquet, & Philo de S. Marco testatur: Basilius quoq; ante M. CC. annos, scriptis de institutis monachorum, & haec tenus cum maximo fructu durauerunt in ecclesia.

Exemplum dant de missa, quā primus celebrauit Christus, dein Iacobus apostolus sexta synodo teste, ut supra de missa & veneratione sanctorum ostendimus.

At & nos veraciter manifestemus fructus nouissimi temporis & noui Euangelij, qui sunt, Monachos fieri existicos votifragos, ac relicto spiritu & seruicio Dei sequi voluntates & desideria carnis, reijcere ieunia, relinquere cultum diuinum, Matutinas extinguere, ecclesias ornatae spoliare, Missam iuge sacrificium Ecclesiæ vel mutare, vel ex toto cum Antichristo tollere, sanctis preces & honorem subtra-

*Carthaginensis
her alluyata
Idegit et humenda*

Basilius.

Synodus
sexta.

Fructus
Luthera.

149

SCRIPTORVM PROTESTANT.

subtrahere, Monachas similiter seducere, vt virgineo chosro & flore relicto, Veneris turpitudines, ac spurcitas pro libidine sequantur. Defunctis in purgatorio non suffragari, à sede ap. & ecclesia Romana discessionem facere, sacramenta vilipendere & irridere, Eucharistiæ sacramentū vel penitus negare, vel multis erroribus ac abusibus conspurcare, matrimonia temere separare, & illegitime conjugere, cæremonias, & solennitates baptismi, sicut & aliorum Sacramentorum exuffare, confessionem vel abolerere vel enervare, templa omnia exuere cantibus, organis, imaginibus, ornatibus, cæreis, altaribus, &c. vt sint loca desolationis secundum Danielem, apta in quibus sedeat abominatio Antichristus filius perditionis, sanctos patres & doctores improbare, conculcare sancta concilia, imagines Christi & sanctorum deturpare ac more Turcico confringere, summo sacerdoti maledicere, Cæsari iniuriari, fideles imperio ad defectionem inducere, subditos ad rebellionem incitare, vnde in Germania plus quam centum millia virorum bello seruili interierunt, ultimas voluntates defunctorum infringere, reliquias sanctorum violare, ecclesiæ passim & altaria subuertere, monasteria diruere, ecclesiæ cathedrales & collegiatas cum prædijs occupare, honestum clerum & monachos probos in exilium pellere, calices, cruces, arculas argenteas diripere, redditus ecclesiasticos propriâ authoritate in prophanos usus conuertere, libertatem ecclesiasticam tollere, processiones & actus ecclesiæ subsannare, subditos ad has impietates, precibus, muneribus, minis & poenitatis inuitare, & quasi cogere. Habetis ne aduersari quod ecclesiæ catholicæ opposnatis de periculis nouissimi temporis: cum tot & tanta ergo vobis obiecerim mala à vobis mundo illata: quæ oem impietatem superiorum hæreticorum vincant: Responde, si audaces estis.

DE

T₇

CONFVATI^O ECKII
DE COELIBATV SCRIP^TV^M
vltimum.

Quam incircunspectus est Bucerus, vnde euidenter conuincitur quædam pro sua libidine, vel mutasse, vel addidisset nam præcedentem articulum omnino non consignauit in libro, vt suspicer scriptum illud non fuisse oblatum ab initio, & quia articulum præsentem de cœlibatu signauit circa librum charactere I. Quem modo priori articulo præfixit, & hic substituit L. At ihs ad rē nō multū pertinentibus, omissis, rem ipsam potius aggrediamur.

ERRATA SCRIP^TI

1. **O**ptamus ut gubernatorum authoritate tollatur ex ecclesia lex iniusta de cœlibatu, quæ est fons damnationis turpidinis.
2. Paulus vocat prohibitionem coniugij doctrinam dæmoniorum.
3. In nouissimo iudicio apparebit, quantam ruinam traxerit diabolus hac lege in ecclesiam, quæ agmina animarum perdiderit, quia fornicatores, & adulteri regnum Dei non possidebunt.
4. Nostrorum scripta perspicue ostendunt legem de cœlibatu pugnare cum iure diuino.
5. Paulus vult presbyterum esse maritum.
6. Prima cura in ecclesia esse debet de constituendis ministris, vt idonei eligantur, siue sint mariti, siue cœlibes: & electio cœlibi liberum fit etiam postea ducere vxorem, vitandum scortationis causa secundum Aposto.
7. Nec sacerdotum, nec monachorum voto impeditur coniugium, quia est factum contra mandatum Dei.
8. Siricius cum Hispanis sacerdotibus præciperet uxores dimittere, citat hoc dictum, & torquet qui in carne sunt, Deo placere non possunt.
9. Voto impliciti sunt superstitionis cultus, certum est ex seconde

cundo mandato decalogi, tale votū non placere Deo.

Supersticio est, si cœlibatus existimetur res excellens plā 10.
cans Deum, & coniugium putetur non placere Deo, aut
vix placere, aut quod polluat sacerdotes aut Sacra menta,
cum omnia sint munda mundis.

Ex redditibus monasteriorum dentur stipendia pastoꝝ 11.
ribus, professoribus, & schola sticis.

EXAMEN SCRIP T I.

LEx cœlibatus nō peperit vitia, sed hominum malitia, 11.
& Episcoporꝝ negligentia, qui non obseruant sœueri-
tatem canonum: Alioquin lex diuina, quam multi præua-
ticantur, diceretur fons peccatorum. Imo nullum est pec-
catum, nisi quia lege diuina prohibitum: lex autem de cœ-
libatu bona est, refrenans carnem, ne concupiscentias eius
sequamur, sed subsit menti & rationi, ac mortificantur mē-
bra eius iuxta apostolum, at aduersarij licēter volunt per-
mitti dominatum carni, quādo libertatem Euangelij, aut
in occasionem carnis contra Paulum, & libertatem Euan- Galar. 4
gelij habent pro velamento malitiæ contra Petrū. Quod 1. Petri 2
evidenter ex eo liquet, quod hic optat, vt prælatorum
authoritate tollatur lex illa, & ipsi non expectata superio-
rum authoritate, & nec petita, ducunt propria temeritate
præsumptas coniuges ingenti scandalō pufillorum, &
contempta canonum & prælatorum authoritate secun-
dum pruritum carnis & libidinem. Impiū sunt aduersarij,
qui legem à Christo & Paulo consultam dicunt iniustum
& fontem turpidinist Calumniantur præterea tot sacra
concilia, tot sanctos patres, & ecclesiam catholicam à tem-
pore apostolorum & martyrum, à quibus hæc lex rationa-
bilis & iusta iudicata est: Ut ex Canone 17. Apostolorum
liquet. Et ex concilijs, A ncyranō, Cæsarieñ, Carthaginēñ,
Agateñ, Gerundeñ, Meldeñ, Neocæsarieñ, & pluribus To
letanis patet aptissime: Vnde conciliū Canthagineñ, Tit. 3.

V De

Non expe-
ctata supe-
riorum li-
centia, con-
trahunt
Ludderani

Cœlibatus

CONFUTATIO ECKII

De cœlibatu cleri inquit. Ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa seruauit antiquitas, nos quoq; custodiamus. Sed contempta vetustissima lege Neochristiani pudenda nouitate, in his periculis nouissimis temporibus libidinoso & prohibito incœstu, monialib⁹, viduis ac etiā meretricibus sub fuso coniugij, etiam contra legem diuinam miscentur.

Leui. 21
Ezech. 44

Sic legem illam sanctā iudicarunt Pontifices, sancti in ecclesia martyrum & ipsi martyres & sequentes, Calistus, Siricius, Gregorius, & plures alij: Et oēs sancti patres & doctores ecclesiæ astipulantur successores, Origenes, Nazianzenus, Athanasius, Hiero. Augusti, Ambro, Gregor, Chrysostomus, & alij sancti, vt alias prolixe induxi. Et in hoc quoq; Græci & Calabri sunt meliores illis, qui nunq; contrahunt post sacerdotiū, sed coniugatos admittunt ad ordines sacros suscipiendos, tñ in Episcopum non recipiunt nisi cœlibem, diuersi ab istis salacibus Neochristianis.

2. Id quod Paulus dixit contra Marcionem, Manten, Tascianum & alios hæreticos nuptiar⁹ dānatores, sinistre tortes nubere quent contra ecclesiam, quæ tñ non prohibet nubere, sed his qui fecerunt votū verum vel interpretatiū prohibet, ne vota violentur, nā ante votum liber⁹ erat cōtrahere, neminem cogit ecclesia: Sicut em̄ coniugatus prohibetur ducere aliā viuente vxore, quia non debet diuidere carnem: sic ecclesia non vult vouentem, qui tradidit corpus suum Christo, dare alteri potestatem corporis sui, quod ex Paulo alibilique. Et profecto mirandum esset, si sancta concilia, & tot sancti patres non intellexissent verba Pauli, vsq; quo venissent grammatici Luderani & Suermeri.

1. Tim. 2

3. In nouissimo iudicio manifestabitur quanta ruina peccatorum, ex omnium legum transgressionibus, vt de adulteris & fornicatoribus, quorum multo maior est numerus in immensum, quam sacerdotum & monachorum cœlum violantiū: licet nec illis parsurus sit Deus.

Enor

SCRIPTORVM PROTESTANT.

153

Enormiter hic lēdunt ecclesiam, afferentes hanc legem 4.
 esse contra ius diuinum, & naturale. Ergo Christus, Iohannes, Paulus, Titus, Timotheus, Ireneus, Cyprianus, Martinus, Augustinus, Hierony, & alij innumerū cœlibes peccaverunt contra ius diuinum, & naturale: Cur tūc Christus laudauit se castrantes propter regnum Dei: Cur Paulus vi 1. Timo. 5. tandas præcipit viduas, quæ primam fidem (hoc est cœlibatum) irritam fecerunt: quæ ideo habent damnationem. Quod vero remittunt se ad scripta suorū, & nos referimus nos ad concilia, & scripta sanctorū patrum, referimus nos ad confutationem Saxonice cōfessionis, per glorioſissimū Imp. nostrum, vere Catholicum Carolum V. Augustā factam: Referimus nos ad scripta Fabri episcopi Vieñ. Clitouei, Schazgeri, Dietenbergi, Vſingi, Köllin Vlmeñ, & similiū doctissimorum virorum.

Falsum imponit Paulus: non enim præcipit, aut sancit epis- 5.
 scopo, vt maritus sit, sed vt docte Chrysostomus, & elegan- Episcopus
 ter princeps Carpeñ, explanant, nam quædā absolute præ- vnius vxo
 cipit episcopis, vt illa quæ prauitatem excludunt: quædam ris vir.
 aut sub conditione requirit, vt quod sit vnius vxoris vir, Chrysost.
 non bigamus, trigamus: Item quod filios habeat subditos, Carpen.
 id est, quod filios nō habeat rebelles & iniquos. Vnde non præcipit, non suadet, neq; permittit coniugium episcopis, sed qualis esse debeat eligendus in episcopum ostendit, qđ non sit bigamus: Ideo quod inquit. Oportet episcopū esse vnius vxoris virum, refert rem iam factam & præteritam, non futurām: Nam violenter exponendo, nec Christus, Io hannes, Paulus, & ipse Timotheus & alij cœlibes, vel non fuissent episcopi, vel peccassent contra præceptum Pauli.

In diligendis ministris ecclesiæ, debent seruari concilio- 6.
 rum & sanctorum patrum ordinationes, non ab ecclesia exclusorum placita: Quod aut̄ Apostolus ait. Vir habeat ducere uxorem propter fornicationem s. vitandā: cur nō afferunt S. Paulus permittrit xorem.

V ij verba

CONFUTATIO ECKII

verba Pauli proxime precedentia. Bonum est homini mulierem non tangeret: permittit ergo Paulus ducere vxore, ut infra ait. Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium: quod si Paulus laicis indulget, non praescipit matrimonium, quanto minus sacerdotibus: Indulget ergo Paulus coniugium, sed non sacerdotibus, neque votentibus. Sed sunt alia etiam remedia fornicationis, auxilium gratiae diuinæ: quia fidelis est Deus, qui non patitur nos tentari supra id quod possumus, sed facit cum tentatione prouentum, ut possimus sustinere: Et sapiens ait. Scio quoniam aliter non possum esse continens, nisi Deus det, & hoc ipsum erat sapientia, scire cuius esset hoc donum. Hinc Paulus insquit. Omnia possum in eo qui me confortat.

1. Cor. 10
Sapien. 3
Philip. 4
7. Falsum est & apostasie incitamentum, vota illa facta esse contra mandatum Dei. Et quia iactitatis vanissime sacras litteras, producere vel unum locum, ubi Deus prohibeat in homine libero, vel votum castitatis, vel votum cœlibatus. Imo illa vota emittuntur secundum consilium Christi, ut & Apostolus explicat, adeo non pugnat cum lege Dei.

Siricius. 8. Siricius sanctus pontifex hic, ab aduersariis carpitur, quod multis modis eis aduersatur scribens Tarraconeum. Episcopo: Nam eliminandas dicit personas monachorum & monialium, quae sacrilega contagione se miscuerint, contra publicas leges & ecclesiastica iura, decernit in ergastris retrusas penitentiam agere. Improbavit eos, qui post numerosa coniugia sacerdotium vel episcopatum ambient, & saeva constitutione inhibet sacerdotum coniugia, citans illud Pauli. Qui in carne sunt, Deo placere non possunt. Bucer arbitratur eum hoc fecisse vel per malitiam vel infidem, ledicentia. neutrum licuit tam sancto & docto Pontifici impingere, qui cathedram Petri ante M. C. L. annos rexitt: nam qui conuincuntur eidem in carne esse, quod qui carnis tentatione & concupiscentijs vici, vota & statuta rejiciunt, & carnis desideria

Rom. 8
Buceri ma

155

SCRIPTORVM PROTESTANT.

desiderijs cōsentunt, qd & Paulus testatur: Qui cū vxore ^{1. Cor. 7} est, solitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuisus est: Et quæ nupta est cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat viro. Ideo noli Bucere cum mortuis pugnare, ante tot annos sancte in Christo defunctos, & hasten à nemine laceratos, nisi iam à vobis Neochristianis, veritatis & castitatis hostibus.

Appellare cultus ex voto superstitiones derogat fidei ⁹⁸
catholicæ, quod viuant caste, abnegent volūtatem propri-
am, ieunant, vigilant, iugiter officijs diuinis inferuiūt, mū-
dum reliquerūt, & alia faciunt, quæ sunt regularis obser-
uantiae, est ne hēc superstitione pugnat ne cum secūdo præ-
cepto decalogi: In vanū ne assumit nomen Dei: cū tāta re-
uerētia, deuotioe, & zelo ei seruitur, vt glorificeat & sancti-
ficeat nomē eius. Nec stulto Bucer assumptū suū verisimile fa-
ciet, cum isti sint laudabiles cult⁹ latrīæ et minime vitiosi.

Cur autem non existimarent cœlibatum aut Monasti-
cen rem excellentiorem, cum scriptura hoc expresse teste-
tur, nam laudat Christus, qui seipso castrarunt propter
regnum Dei, apud Isaiā promittit eis locum in domo sua,
& nomen melius à filijs & filiabus, nomen sempiternum,
liquet excellentius præmium, ergo & excellentius meri-
tum, eorum qui in castitate seruiunt Deo.

Errat & hic Bucer, q̄ cū ecclesiæ doctores virginitatem
& cœlibatum laudent præ coniugio, q̄ propterea negent
coniugiū placere Deo, aut vix placere, vt error est Encras-
titæ, Manichæi, & similiū, quia honorabiles sunt nu-
ptiæ, thorus immaculatus, sed excellētior castitas & cœli-
batus: Neq; polluit matrimonij sacramentū, sed q̄a in dati-
one legis Mosaicę iussi sunt se cōtinere à mulieribus, & ne
manducaret panes ppositionis, & q̄ seruiebāt tēplo sepas-
rabāt se à cōsortio vxor̄, velut Zacharias. Iussi ergo sunt se ^{Exod. 19} Lucae:
sanctificare ad ministeriū dei, quāto magis ad Eucharistiā.

V ij Ca:

Laus vote
rum.

^{10.}
Matth. 19
Cœlibat⁹
res excel-
lens.

CONFV TATIO ECKII

II. Caudam argenteam habet totū illud scriptum Luddes
Cauda ar- ranorum, vbi magno dolo fucare volunt, q̄ bona ecclesias
gentea. rum, monasteriorū & beneficiorum diripiūt. O bona pau-
pertas quæ Ludderanos facit opulentos. Cum tota Ger-
mania sciat, quomodo illa bona direpta veniant in camerā
principū vel ciuitatū, in fiscum, in horrea & cellaria illoꝝ,
& tamen hac fraude nobis illudunt, quia debeantur paſto
ribus, scholaribus & pauperibus: cū nulla vel minima ras-
tio illoꝝ habeatur: Imo potius bona monasteriorum do-
nent vel vendunt laicis, argentum cedunt in nummos, gē-
mis et lapidibus abutūt ad pompā & vasis deauratis, ve
Bona ec- lūt Baldasar rex apud Danielē, vbi prius c. aut ccc. miseris
clesiarū. dabans eleemosynæ ex monasterio, iā nulli pauperi quicq̄
Danie. 5 vel parum datur. At hæc omnia iustus iudex videt & no-
uit, qui potens est reddere vnicuiq;, secundum quod bo-
num vel malum gessit in corpore, qui adiuuet sponsam su-
am sanctam Ecclesiam catholicam, qui est benedictus in
sæcula. **A MEN.**

FINIS EORVM QVAE LVDDERANI
contra librum à Cæſare propositum, adiecerunt,
RESPONSVM DATVM CAESARI
per principes catholicos.

CVm colloquium super libro & articulis Luderanoꝝ
rum fuisset absolutum, Cæſarea Maiestas librū ob-
tulit cum scriptis aduersariorum, ordinibus imperij, & e-
oꝝ petiſt iudicium. Bucer vero hic multa immiscuit de suo
mucore, quæ nos tanquam priuatim scripta postremo lo-
co tractabimus, quantum ad negotium nostrum faciunt.
At quæ contra principes catholicos magna malitia & ma-
ledicentia effutivit, præterire non possumus, quin obelis
expungamus.

ANNOTATIO IN PRAEFATIO-
nem Responſo principum præfixam,

Bucer

SCRIPTORVM PROTESTANT.

Bucer homo negotiosus, nō orantibus catholicis ordi-
nibus præfationē affixit aculeatam : In qua optimos
principes audet notare, & suo mucore aspergere, q̄ pro ho-
nore illorū nō possum surda aure præterire, licet & hoc ex
me nō petāt, sed zelus & fero r̄ fidei me v̄rget, & vt lector
mox possit conferre, Buceranū pus annotatiōibus inserā.

Principes catholici non abhorrent à vera & pia cōcor-
dia, vt mordet eos Bucer, sed hanc attentatam, intellexe-
runt paucorum opera subornatam, prudenter prospicien-
tes, eam tendere vel ad religionis ruinam, vel ad maiorem
discordiam in Germania excitandam.

Male suggillat excucullatus iste excellentissimos prin-
cipes, quasi omne consilium diui Imperatoris de pacificati-
one Germaniae abolere censuerint: cum constet ipsos ma-
xime cupere pacem, vt vere Euangelicos, modo esset hone-
sta, quæ honorem Dei non minueret, & religionē nostrā
non violaret. Alioquin omne bellum magis optandum,
quām veritatem fidei relinquere, fortes & præclari Roma-
ni pro patria sanguinem fundere non dubitarunt: quanto
magis catholicos principes fortes esse conuenit pro eccles-
ia, pro legibus ecclesiæ, & auita religione, velut alios Ma-
chabeos & Carolos. Quod censuerunt librum abiicien-
dum, nihil obfusset, sed profuisset concordiæ.

Porro quod censuerūt edictū Vuormacieñ. & recessum 3.
Augusteñ, confirmando. At non iuste & prudenter consu-
luerunt pro antiqua religione conseruanda, pro honore
Cæsaris quoqz, & Germanicæ nationis gloria tuenda : Si
enim Cæsarea Maiestas decreta mature deliberata cū om-
niū principum assensu, doctissimis in Germania Theolo-
gis suffragantibus, & per Christianum orbē promulgata,
iam propter stipulā Buceř aut alios à fide & obediētia ap-
pe, discedētes, mutare vellet. A Pontifice, ab omnibus regi-
bus Ch̄riani, ab ipsis principibus catholicis Germaniç, p-
arunz

Principes
catholici
non aduer-
santur Im-
p. sicut alii.

V₄

CONFUTATIO ECKII

arundine, quæ agitur à vento, haberetur, absit hoc à constā
tissima Cæsar is nostri cōstantia, lōge absit à catholico Ma
laus Im- iestatis suæ animo. Cor Regis in manu Dei. Imo cū in hoc
peratoris: periculoso tēpore omnia experiamur mala in orbe Chri-
stianissi- stiano, bella Turcica, intextina, hæreses, rebelliones, pestis
musnobis lentias, morbos insolitos, inundationes aquæ, nimium
a Deo da- iam æstum ac fccitatem, alio anno nimis pluuiosum tem-
pus, vt fructus maturare nō possint: Hoc solum boni habes-
mus reliqui à Deo, quod nobis Imperatore dedit potentē,
ad debellandū hostes fidei, Mauros, Turcast magnanimū,
ad maximas res perficiendas, & ad longissimas profectio-
nes expeditissimum. Animo tam iusto, tam clementi, tam
religioso atq; infracto, vt tota Christianitas non sufficiat
Tertull.

Deo gratias agere, pro tanto beneficio, & munere. Et ob-
secrare, vt det ei Deus vitam prolixam, imperium securū,
domum tutā, exercitus fortes, senatum fidelē, populū pro-
bum, orbem quietū, & quæcunq; hominis & Cæsar is vo-
ta sunt. Viuat Carolus Imp. Viuat & triumphet.

4. Quod iterum Bucerus insimulat catholicos principes,
Principes quasi studuerint impedire concordiā. Insignis ardelio est,
non impe- tam firme omnia narrat, ac si omnium principum interfū-
diunt con- cordiam. isset consilijs, non fidus secretarius, sed egregius manifesta-
rius, iniuriam facit Reuerendissimis Episcopis, nobilissi-
mis principibus, Reuerēdis prælatis, Generofis comitib⁹,
prudentissimis ciuib⁹ catholicis, qui quærunt ea quæ ad
pacem sunt, concordiæ amantissimi.

5. Affirmat principes eo etiam nixos argumento, non li-
Principes cere eis statuere quid certi de religiōe mutāda, sine Roma-
in fide ni- ni Pontificis assensu. Et qd tibi videtur Bucere & alijs schi-
bil statue- smaticis prædictoribus: nōne piū & religiosum fuit hoc
re volunt principū respōsum: q vnitatē ecclesiæ catholicæ, obediētiā
sine Papa. fe.ap. vscq; ad sanguinē defendere parati sunt, nolentes fas-
2. Theſs. 2 cere discessionem, qualē Paulus prædixit: Hanc em̄ obedi-
entiam

SCRIPTORVM PROTESTANT.

entiam Asiatici, Aegyptij, Græci, Mauri obtulerunt Romas
næ ecclesiæ, vt sumnum iudicium in fide haberet, vt liquet
ex Epistolis Athanasij Alexandrini, Iulij Papæ c. hæc est sis Authori-
des 24. q. 1. Hieronymus in epistola ad Damasum Papam, tas Rom.
quæ incipit. Quoniam vetusto. 11. dis. Quis nesciat. 24. q. 1.
aduocauit. &c. pudenda. Et. c. inferior dist. 21. c. Omnes
dist. 22. cum mille concordantibus. Si ergo vetustissimos,
sanctissimos patres & concilia secuti sunt principes incli-
ti, quid eis vicio vertis? Imo Christianissimos imitati sunt
Imperatores, Constantinum, Iustinianum, Valentinianum,
Martianum, Theodosium & Carolum magnum, quorum
verba adfero lib. 2. de primatu Petri. cap. 16. & 17.

Nouus Palemon usurpat sibi potestatem iudicandi de Bucer v-
principibus, noua simia. Quia alij plus iusto adhuc tribue- surpat in-
rent Romano Pontifici. (nimia obedientia vitium est a- debite iu-
pud schismaticos). Alij sibi metueret à Papa & eius satelli- dicandi of-
tibus, at si pontifex paratū haberet exercitū Ratisponę, as- ficium.
liqt puto mulaꝝ. Alij pollicebantur sibi aliqd de integrita
te legati, & recte quidem, honesta polliceri sibi poterat de
venerando sene doctissimo & integerrimo, quæ vnitatem
ecclesiæ promouerent, non scinderent. Cuius eruditio-
ne ac vita sanctimoniam omnibus vxoratis obijcio Luth-
ranorum prædicatoribus.

RESPONSVM

PRIMVM ELECTORVM ET PRIN-
cipum catholicorum datum Imperioriæ Ma-
iestati de actis colloquiij.

Ostquam inuictissimus Imperator, dominus
noster clementissimus, electoribus, principi-
bus, & statibus clementer patefecit, & scripto
comprehensa offerri curauit, ea quæ consigna-
ta fuerunt à collocutoribus, quos sua Maies-
tas

X stas